

OMNES UNUM

(TODOS UNO)

1959

ŠTEV. 6

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV
V ZAMEJSTVU

K A Z A L O

F. Ž.: Janez XXIII. o pridiganju	161
Vladimir Kos, S. J.: Neskončno svobodni Bog in duhovnik	165
Jože Jurak: Duhovnikova ponižnost	167
Alojzij Košmerlj: Zavetnik dušnih pastirjev	171
Cerkev v Jugoslaviji	178
Zakelj Filip: Za slovenske begunce in izseljence	185
Novice od povsod	187
Nove knjige	191

Glede vseh upravnih zadev in poravnave naročnine se obračajte naravnost na upravo: Rev. Stanko Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina, ali pa na sledeče sobrate poverjenike:

Kanada: Rev. Anton Vukšinič, 146 Bell Street, Port Colborne, Ontario.

U. S. A.: Rev. Karel Pečovnik, St. Petr's Church, Dumont, Minn.

Čile: Rev. dr. Anton Trdar Capellán, Hacienda Aculeo, Est. Hospital, Chile

Italija: Rev. Tone Iskra, Chiesa del S. Nome di Maria, Foro Traiano 89, Roma

Trst: Rev. Jože Jamnik, Via Nazionale 89, Marianum, Opčine Trieste.

Gorica: Mons. dr. Franc Močnik, Via Don Bosco 3, Gorizia.

Avstrija: Rev. Vinko Zaletel, Viktringer Ring 26, Klagenfurt.

Ostala Evropa: Rev. Zdravko Reven, Grand' Rue, 37, Charleroi, Belgique.

Naročnina: Za Argentino in Čile 40 argentinskih pesov. Za U. S. A. 2.50 dolarja. Za vse ostale dežele vrednost zamenjave 2.50 dolarja. Kdor želi, more poravnati naročnino z mašnimi štipendiji. To velja zlasti za Evropo. Opraviti je treba tri sv. maše. Naj nihče ne opravi maš prej, dokler mu ni sporočeno, da so namenjeni zanj že določeni. Maše, za katere nam ni sporočeno, da so sprejete oz. opravljene, smatramo za neopravljene in naročnino za neporavnano.

Uprava

OMNES UNUM

GLASILO SLOVENSКИH DUHOVNIKOV V ZAMEJSTVU

LETO VI.

1959

ŠTEV. 6

JANEZ XXIII. O PRIDIGANJU

Ljubljeni sinovi, Gospod množi priložnosti, da tolaži našega duha, da razveseljuje in spodbuja vse z vrstitvijo dogodkov in srečanj, ki napravljajo vedno bolj zaupljivo očetovo besedo, s katero se obrača na vse svoje sinove.

Pred nekaj dnevi smo se srečali v domu duhovnih vaj, ki ga pri sv. Janezu in Pavlu vodijo očetje pasionisti, s krasnim zborom rimskih župnikov, ki so se zbrali okoli kardinala vikarja in dveh njegovih namestnikov.

Tisto srečanje — vseč nam je, da to tudi vam povemo, — je bilo za našega duha velik praznik.

V začetku štiridesetdanskega posta nam je posebno drago izreči tukaj dobrodošlico vam, pridigarji, ki ste določeni, da za pripravo na veliko noč, kakor je že navada, bolj živo in vneto učite sveti nauk; in izreči prav tako dobrodošlico z vsem srcem pomočnikom župnikov pri delu za duše.

Duhovnikova beseda je blagoslovljena in uspešna v vsaki dobi njegovega življenja; toda vedno krepka, v mladosti in zrelih letih, si pridobi neko moč, da prode posebno globoko.

Vsi smo pridigarji in biti moramo hkrati ne le poslušavci, ampak vršitelji besede (*non auditores tantum, sed factores verbi*), to je: ne le preprosti poslušavci in mehanični oddajalci (posredovalci), marveč žive priče tega božjega poučevanja (1).

In prav katoliški list svetega Jakoba ima tako pametna opozorila in kot nalašč za ta shod, zlasti glede tega, kako naj oseba (pridigarjeva) združuje v sebi tiste odlične lastnosti, ki povzročajo, da je sveto duhovništvo resnični vir pričevalne sile.

Zgovornost, ki vzvišenemu izražanju pridružuje govornikove dušnopastirske kreposti, je nekaj najbolj plemenitega in slavnega, kar moremo pričakovati od duhovnika.

Sveti Peter Damijan združuje dvojno pohvalo sinu svetišča, od katerega pričakujemo — to so njegove besede — ut sentiis spiritualis doctrinae exuberet et religiosae vitae splendore coruscet, to je, da je kar najbolj izobražen v duhovnem nauku in žari v sijaju pobožnega življenja (svetosti) (2).

Ta združitev obeh lastnosti je v najvišji meri potrebna, ker mora sveto življenje sipati svojo luč na preučevanje svete in svetne znanosti; in dejansko več

veljata jasnost in zgled kreposti kakor največja izobrazba in skrbna vlijudnost v govorjenju.

Če gremo vnovič poslušat cerkvene očete, postane še bolj resnična trditev svetega Gregorija v trideseti homiliji o evangeliju: „Brez koristi je učiteljev govor, če ne more dati ognja ljubezni (*Otiosus est sermo docentis, si prabere non valet incendium amoris*).“ In na isti strani sledi druga pripomba, prav tako živa in bistroumna: „Če ni učitelja v notranjosti, se učiteljev jezik zunaj zaman trudi. (Si intus non sit qui doceat, doctoris lingua externis in vacuum laborat).“ (3)

To naj bo — radi ponovimo — za uvod in zaradi zadovoljnosti.

Dejansko celota okoliščin, ki obdajajo naše ponižno življenje in vaše, novega rimskega škofa, pastirja vesoljne Cerkve, ter njegove pomočnike v sveti službi, odpira srce za veliko upanje in še večje veselje.

Ta vaša udeležba pri težki nalogi poučevanja svetega nauka, ki je v spodbudo krščanskemu ljudstvu, prinaša s seboj posebne milosti v okrepitev in korist vse verske zgradbe, ki sestavlja škofijo.

Dovolite nekatere kratke pripombe (misli) kot vodilo in luč v službi (božje) besede. Sveti čas štiridesetdanskega posta jih napravlja še bolj svete in primerne. Zadevajo vaše celotno govorjenje ljudem z besedo in zgledom (*verbo et exemplo*).

Živimo v zmedenih in hudih časih zapletljajev, često mrzličnih, nenasitnih in gospodovalnih želja, ki preplavljajo odnose svetnega življenja celo med kristjani.

Izvrševanje svete pridigarske službe, ki spada k duhovniškemu delovanju, mora biti zaznamovano s trojnim okrasom: razumnosti (modrosti), preprostosti in ljubezni.

I. Razumnost

Razumnost odseva v skrbni izbiri osnovnih misli (tem) za pridigo, bodisi za redno pridigo skozi vse leto, za homilijo in katehetično pridigo, bodisi za izredno, značilno za štiridesetdanski post in kot priprave na večje praznike liturgičnega koledarja.

Naše prve skušnje o razvoju verskega življenja v Rimu nam daje zagotovilo, da je obilo svetega pridiganja v cerkvah, v zavodih in v pobožnih družbah ob različni udeležbi vernikov, včasih bolj, včasih pa manj tolažljivi. A morda se dogaja, da neka prekinitev načrta pušča ob strani ta ali oni vidik; tako lahko v različnih točkah razodeva manjšo povezanost (enotnost) s splošnim načrtom (programom) glede poučevanja vse verske resnice. Posebno in dobro preučeno navodilo bo mogoče med mnogimi drugimi zrastlo kot lepa cvetka, ki nam jo obeta bližnja rimska sinoda.

Ne manjka skušnjava, da bi se omejili na apologetiko (specializirali v apologetiki); da bi se morda zamudili pri starih oblikah, pa ne računali z včasih strašnimi potrebami sedanjega časa ter z napredkom dušnopastirske skušnje.

Bodimo pozorni: ljudstvo nas prosi bistvenega kruha resnice; ne dajajmo mu malenkostnih stvari ali zgodbic, bolj ali manj spodbudnih, ki ne naredijo globokega vtisa na duha.

Nekatere izmed teh tem so posebno važne in resne, kakor n. pr. pojem (ideja) krivde in kazni, dati vsakemu svoje (*reddere unicuique suum*), zasebni in javni kult (češčenje), posvečevanje praznikov, svete dolžnosti v zakonu, vzgoja otrok, spoštovanje človeške osebe. Pa vsega tega ne smemo nuditi s pomočjo negotove izobrazbe, marveč z živo in zanimivo razlago nebeškega nauka.

Ideal obstaja v tem, da znamo nauk v primernih razmerjih tako dobro spraviti v okvir, da ničesar ne pozabimo in vse obrnemo v rast temeljite umske vzgoje.

Takoj ko se duhovnik pojavi in slišijo nekaj njegovih besed, verniki — to pravimo o tistih (verniki), ki ob dolžnostih glede kulta (češčenja) in pobožnosti ne pozabljajo druge, precej težke dolžnosti glede verske izobrazbe — vidijo, kakšno je mera govornikove daljne in bližnje priprave, primernost izbrane teme (snovi) in zmožnost za sintezo (sklepanje); zakaj ne sme napravljati vtisa, da se zdi, da zaključki ne slone na premisah.

Težka dolžnost, ki udarja na vest duhovnika kot govornika, je močan odmev teh-le besed svetega Izidorja iz Seville: „Kakor se pri kovinskem novcu zahteva podoba in teža, tako naj se na vsakem duhovniškem učeniku vidi, kaj uči in kako živi (Sicut in numismate metallorum figura et pondus requiritur, ita in omni doctore ecclesiastico videatur quid doceat et quomodo vivat!)“ (4).

II. Preprostost

Preprostost je velik pridigarjev dar, ki išče najbolj zanesljive poti, da zadene vesti v globini. Preprostost ne pomeni govoriti na slepo srečo (tjavdan) ali stresati besede kakor iz rokava (a braccio), kakor pravijo v Rimu; preprostost zahteva resno pripravo z molitvijo in preučevanjem. Preprostost je natančno usmerjanje misli proti cilju, ki ga hočem doseči; je odmerjenje časa, ki je na razpolago, in sicer toliko časa, kolikor ga je zadosti za pouk ljudstva, ne pa za slast, da sami sebe poslušamo. Preprostost si ne dela skrbi, da bi napravila lepo figuro, tudi ne, da bi iskali izbrano besedo, ki zbuja odobravanje; ta nas napravlja predvsem boječe glede tega, kar bi moglo ustaviti delovanje milosti v dušah.

Spomnite se besed sv. Bernarda, ki pravi, kako rajši posluša besedo pridigarja, ki ne povzroča sebi odobravanja, ampak meni jok (qui non sibi plausum, sed mihi planetum moveat).“ (5)

Pomislimo na velike apostole v zgodovini, na svete govornike štirinajstega in petnajstega stoletja, ki so zbujali navdušenje, a ne s kako filozofsko spekulacijo, ne na težko razumljiv in nedoločen način, marveč so božji nauk podajali z jasnimi, neposrednimi, prilagojenimi in otipljivimi izražanjem.

III. Ljubezen

Ali je treba to ponavljati nam, ki moramo biti najbolj prepričani apostoli ljubezni? Pravimo: biti (apostoli ljubezni) trdovratno (neuklonljivo) zlasti in predvsem v času jeze (in tempore iracundiae). Dá, preljubljeni sinovi, ljubezen je vodilo dobrega pridigarja: v besedi, v obravnavanju (snovi), v dokazovanju, v načinu dokazovanja in v podrobnem določevanju zmot in krivde.

„Če ljubite Boga,“ — tako sveti Avguštin — „potegnite vse k ljubezni do Boga, potegnite, katere morete, tako da jih opominjate, vodite, prosite, razpravljate z njimi; ter navajate razloge s krotkostjo in blagostjo (Si amatis Deum, rapite omnes ad amorem Dei; rapite quod potestis: hortando, portando, rogando, disputando, rationem reddendo cum mansuetudine, cum lenitate).“ (6)

Nič ni bolj zanesljivo in nič bolj lepo glede pohvale svetega (cerkvenega) govornika kot to, da duše pridejo do misli: To (pridigar) je pa res podoba dobrega Jezusa, to je njegov učenec, vreden spoštovanja, krotak in iz srca ponižen (mitis et humilis corde).

Tako se dogaja najbolj odličnim duhovnikom, katerih se z veseljem spominja zgodovina vsake škofije in vseh redovniških družin, od najstarejših do najnovejših. Mislimo z ganljivo hvaležnostjo na mnogo mnogo takih duhovnikov, ki smo jih sami srečali v svojem dolgem življenju.

Sam molk poslušavcev (zbor): zamišljeno povešanje glav in potem prihajanje ljudstva k spovednici je pohvala za duhovnika (kot pridigarja).

Ljubezen hodi z istim korakom z resnico. Zaradi tega naj vas ne bo strah tudi to leto pridigati, da smo prišli do dni zveličanja, do dni pokore in zatajevanja notranjih in vnanjih čutov. Povejte to s spoštljivimi izrazi, pa nezmotljivimi, kakor je Jezus ob svojem času govoril svojemu ljudstvu.

Pripravljamo se na premišljevanje trpljenja in smrti Kristusove ter bolečin njegove in naše Matere, hvaljene in drage.

Kršćanstvo brez križa, brez trpljenja, brez napadov hudobnega duha ni in ne bi bilo razumljivo. Toda trpljenje katere kolj narave postane znosno z darom, ki ga je ljubezen darovala in sprejela. Spominjajmo se tega in poučujmo svoje vernike, da na to ne pozabijo.

Trpljenje, posvečeno po ljubezni, približuje duše vedno bolj k okušanju najpristrčnejšega življenja z našim Gospodom, k življenju z Bogom v najvišji meri v Kristusu Jezusu (vivere summe Deo in Christi Iesu), katerega odsev je življenje prav vse njegove Cerkve, ki je res trpeča, stiskana in včasih preganjana, toda ostane vedno vedra, plemenita in zmagovita.

Zaključek

Da končamo tako, da nekako povzamemo ta razgovor očeta s sinovi, hočemo, da imate pred seboj ta načrt za bližnje in za vsako drugo pridiganje.

Bog nas je poklical, da razsvetljujemo vesti, in ne, da jih zmedemo ali jim delamo silo.

Poklical nas je, da govorimo s tisto preprostostjo, s katero se izgovarjajo člani apostolske vere, tako da ne zamotamo (kompliciramo) umskega dokazovanja in ne ljubinkamo poslušavcev.

Poklical nas je, da ozdravljamo brate, ne pa, da jih ustrahujemo.

Tako naj nam stoji ob strani hvaljeni (blagoslovljeni) Jezus s svojo milostjo, ki je veselje in mir v Svetem Duhu (gaudium et pax in Spiritu Sancto). Tako bodi.

Opombe: Ta lep nagovor je sv. oče Janez XXIII. imel 10. februarja 1959 za rimske postne pridigarje in namestnike rimskih župnikov; objavljen je v Acta Apostolicae Sedis, leto 51, šte. 4 (11. aprila 1959), str. 190-5; latinsko besedilo med nagovorom v italijanščini je v prevodu navedeno v oklepaju; spodaj pa je navedeno, odkod je sv. oče vzel nekatere navedbe.

F. Ž.

1) Jk 1, 22.

2) Knjiga osma pisma Cintiju.

3) In Ev., šte. 3-5.

4) Diem, 36.

5) Sermo 59 in Cant. Cant.

6) Narr. in Ps 33, sermo 2, 6.

Neskončno svobodni Bog in duhovnik

Vladimir Kos, S. J., Japonska

Dejstvo božje neskončnosti nas lahko razsvetljuje in osrečuje na mnogo načinov. Ko bomo po smrti (in najbrže šele po vica) stopili k Bogu, se Ga na vekomaj ne bomo naveličali. Tudi po najbolj čudovitem odkritju v Njem bomo radostno vzkliknili (vsaj po vstajenju, ko bomo spet duh in telo): to je komaj začetek. In srečni bomo, da je Bog neskončen: saj smo svoje življenje vrgli na to eno karto, vredno več, kot si moremo prav predstavljati v igri življenj. Morda nas pogled na krasno in krepostno ženo obda z instinktivnim, otožnim občutjem, da nam nekaj manjka — kako neizmerno lepši je Bog, kako neizmerno bolj iznajdljiv v očaranju in dejih ljubezni. Včasih si čisto na tihem želimo slave, uspešnosti in mogočnosti članov posvetnih organizacij — oh, kako neizmerno mogočnemu Organizatorju služimo! Njegov Um je na delu za vsemi kulisami, da gradi in izvede najbolj daleč segajoče načrte. Njegova Vsemoč hoče in dopušča in uspe, in čimbolj smo eno z Njim, tembolj uspemo tudi mi v tej strukturi Njegove taktike. Duhovnik ostane človek, in človekova osebnost hoče imeti imeti, imeti; ima; Boga ima, kadar je v milosti božji. Ali se ne bo spomnila te posesti v trenutkih žalosti, na katerih ranah žge ne-imetje, katerih vzrok je občuteno pomanjkanje določene vrednote? Neskončno „stvar“ ima, čeprav na končni, t. j. ustvarjeni način; a vseeno — ima; vse druge stvari so v tej eni „stvarnosti“ vsebovane, kolikor pomenijo popolnost; ko bi vse drugo imeli, tega „Največjega“ pa ne, bi hodili po svetu in iskali in se borili, da to eno dobimo. Zdi se mi, da je šele tedaj življenje zanimivo, ko to eno posedujemo. Pomislite: končni človek poseduje na neki določen način nekaj neskončnega! Fantastično. Bajno, Resnično.

Naša jutranja premišljevalna molitev nam bo odkrila toliko novega v območju resnice o božjih neskončnostih. Naše pridige in naš nasvet v spovednici bosta spomnila druge na ta vir moči in veselja. Saj toliko vemo, po svojem razmišljanju in pridobljeni filozofiji, pa tako redko mislimo posamezne resnice do konca, do naše vsakdanje konkretnosti.

A jaz bi se rad tokrat ustavil pri neskončni božji svobodi. Mnenja sem, da nas ta resnica lahko napravi tako ljubeznive in usmiljene, kot je bil naš Jezus po svojem Sreč. Kako? Bog je neskončno, neskončno svoboden: ustvari, kogar hoče. In komur hoče, podari posebno učinkovito milost. Vsako človeško bitje je v primeri s to božjo neskončno svobodo kot nič: četudi ga Bog poviša do Marijine in Mihaelove stopnje, je nad njim še zmeraj neizčrpljiva čudovitost božja; Bog bi temu bitju lahko podaril še več; in Bog bi temu bitju lahko podaril n. pr. le eno samo odliko; v človekovem bistvu ni nujnosti za Boga; ustvarjeni smo iz nič, a Bog je neskončno svoboden. Kako bi se morali veseliti vsake vrline v katerem koli človeku; vsakega uspeha; vsake svetosti, tudi če je večja kot pa moja lastna (v kolikor se mi zdi, da jo imam); v primerjavo namreč ne vstopi ta ali oni človek in jaz, marveč ta ali oni človek in — neskončno svobodni Bog! Zakaj si razdelimo vloge na ta način? Zato, ker operiramo s pojmom neskončno svobodnega Boga. V polni zavesti črpamo ta pojem iz razodetja in naravne pameti. Tudi ob najkrasnejšem človeškem bitju žari neskončna neskončnost božja, ki bi lahko temu bitju podarila še več odlik. Tudi ostala človeška bitja so v neprestani možnosti, da jih Bog povzdigne tako

visoko in više. Neskončen je in neskončno svoboden. A če tega ne stori, ni hudoben; ne more biti hudoben neizmerno ljubeznivi, nepristranski, modri, skrivnostni, svobodni. Za vsako bitje je zamislil v čisto osebni ljubezni čisto osebno linijo bivanja in delovanja; tudi zame; nihče mi je zato ne more vzeti, nihče je nadomestiti. Izhodišče in težišče te linije je Bog. Čim bolj se zavem obeh polov: jaza, rojenega iz nič, in Boga, Neskončnega, tem bolj polagam važnost na vse, kar je v zvezi z Njim in kar vodi k Njemu in kar Ga prinese k nam; tem bolj sem hvaležen tudi za najmanjši dar meni in — sočloveku; oba sva rojena iz nič; oba sva zmeraj tako uboga v primeri z Njim, neskončnim in neskončno svobodnim. Še to, kar imava, bi lahko pripadalo nič, ne da bi pri tem On kaj zgubil in ne da bi Ga zadela kakršna koli krivda. A dober je; koliko ubogih, omejenih človeških src se v Njem veseli; o, naj se raduje na veke; saj je tako majhno, tako stiskano in revno, tudi najbolj povzdignjeno srce!

Najvažnejši trikot odnosov: Ljubi Boga nad vse; sočloveka pa kot sebe, lahko, po mojem mnenju, modificiramo v bolj konkretno obliko: Ljubi neskončno svobodnega Boga nadvse, sočloveka pa kot sebe! Jaz in on sva enaka pred Njegovo odločujočo voljo; seveda sva jaz in on svobodni bitji; a vendar na tako skladen način, da na koncu koncev ostane zmeraj res, da je On neskončno svoboden v svojih darovih.

Kdaj pa kdaj nas bo postalo strah te božje svobode. Ne smemo pozabiti, da je Bog tudi obenem neskončno ljubezniv in ljubeč. A vendar so nekatere naše resnice razumljive šele v luči Njegove svobode.

Čimbolj bomo ljubili svobodnega Boga, vrednega zaradi svoje neskončnosti naše ljubezni, tembolj bo Bog težišče vsega in tembolj se bomo zavedli ubožstva in omejenosti vsega človeškega. Usmiljenje se bo nagnilo k slehernemu človeškemu bitju, ki je še zmožno prejeti božjo ljubezen; ali ni usmiljenje ljubezen do ubogega bitja? Ali ni Bog neskončen in zmore rešiti tudi najtežji problem? Odkar se je božji Sin učlovečil, moremo z gotovostjo nadaljevati: ali nas ni Bog sam učil usmiljenja do sovražnikov? Ali nas ni naučil neomejenega zaupanja v Njegovo srce, kadar Ga česa prosimo? Kadar Ga česar koli prosimo...? Blagor usmiljenim. In verujemo, da je Bog neskončno usmiljen.

LETOS SMO VAM V REDU POŠILJALI VSE ŠTEVILKE. PRVO ŠTEVILKO NOVEGA LETNIKA BOSTE ZA BOŽIČ ŽE IMELI V ROKAH. KER JE DRAGINJA ZARADI INFLACIJE VELIKA, NUJNO PROSIMO, DA TAKOJ PORAVNATE NAROČNINO.

Duhovnikova ponižnost

Jože Jurak, Argentina

Kako razložiti pojave napuha?

Naš poklic naj bi bolj kot kateri koli drugi pospeševal v duši harmonično rast vseh kreposti. Toda prav to se večkrat ne zgodi. Stojimo pred paradoksom, ki prvi hip osupne: duhovniški poklic povzroča večkrat razpoloženje, ki bi ga mogli večkrat označiti z besedo duhovniška prevzetnost, duhovniško samoljubje, duhovniški napuh.

Pa se ne smemo čuditi, da pride večkrat do takega stanja. Ustvarja ga psihološko razpoloženje, ki izvira iz zavesti, da nas je Bog izbral izmed tisočev in tisočev za visoki duhovniški poklic. Ponovno so nam že rekli v semenišču, ob priliki duhovnih vaj in obnov, v nabožnih knjigah, da smo luč sveta in sol zemlje. Na dan posvečenja smo postali deležni božjih oblasti in od takrat dalje sprejemamo ljudi v Cerkev, jih blagoslovljamo in jim odpuščamo v imenu presv. Trojice. Oznanjamo jim božji nauk tamquam auctoritatem habentes, tako da nam vsi, ki verujejo, slepo in brez ugovora sledijo. V dvomih se verniki zatekajo k nam in mi odločamo. Sam Pontifikal pravi, da moramo ukazovati, voditi, stati na čelu. Sacerdotem praeesse oportet.

Mnogo dobrega storimo in to verniki tudi večkrat priznajo. Zato nas spoštujejo, nam zaupajo občutljive zadeve, nas prosijo za dober svet.

Prav v tem zaupanju pa tiči nevarnost za duhovniško ponižnost. Duhovnik kaj rad prenese svojo avtoriteto na področja, kjer nima ničesar iskati, zahteva zase časti, ki gredo le Bogu, teži za priznanjem, ki sebi pripisuje, kar je le delo božje milosti.

Kdo izmed nas še ni z grozo in gnusom odkril, kako pogosto se v našem življenju pojavi egolatrična težnja? Ni čuda, da se je veliki francoski pridigar Lacordaire po vsaki svoji uspešni pridigi v notredamski baziliki v Parizu pretepel do krvi, da bi zamoril v sebi napade domišljavosti.

Zakaj bodimo ponižni?

Po nekaj letih duhovništva bi moral vsak duhovnik sam sebe pregledati, koliko je v njem še ostalo ponižnosti.

Duhovnik mora biti ponižen iz mnogih vzrokov. Poleg splošnih, ki veljajo za vse, naj omenim še tri posebno našemu poklicu svojske: 1. le ponižen duhovnik bo mogel uresničiti svoj duhovniški ideal; 2. samo ponižen duhovnik bo kos nevarnostim, ki mu grozijo; 3. samo ponižen duhovnik sme upati, da bo njegov apostolat uspešen.

1. Ponižni moramo biti, če hočemo uresničiti svoje duhovniške ideale.

Naš duhovniški ideal pa ni nihče drug kakor sam Jezus Kristus. Sacerdos — alter Christus: v tem, da mislimo kot On misli, ljubimo, kot On ljubi, hočemo, kot On hoče.

Ni dvoma: kar v Zveličarjevem življenju zlasti vzbuja pozornost, je njegova izredna ponižnost, ki pride do izraza na vsaki strani evangelija. Cum in forma Dei esset, semetipsum exinanivit, formam servi accipiens (Phil 2, 6).

To se je pričelo z rojstvom v hlevu in to vse je trajalo do križa na Kalvariji. Vmes je doživljal nerazumevanje rojakov, sovraštvo farizejev, zasramovanje od vojakov.

Kar je na svoji osebi preстал, je tudi z besedami potrdil: „Ne iščem svoje slave, ampak Očetovo. Sin človekov ni prišel, da mu strežejo, temveč da streže drugim. Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen.“

On, ki je neskončen, se je dal ujeti v mali košček hostije, v kateri misli ostati med nami do konca sveta, vedno izpostavljen poniževanju vseh vrst.

Če hočemo torej postati alter Christus, moramo slediti besedam sv. Pavla: „Hoc sentite in vobis quod et in Christo Jesu“ (Phil 2, 5).

2. Moramo pa biti ponižni tudi zato, da bomo kos nevarnostim, ki pretijo, da uničijo naš poklic.

Naš poklic je delo milosti božje. Ohranili ga bomo le, če ji ne bomo stavili ovir. Vemo pa, da je napuh kot pragozd, skozi katerega ne prodre noben sončni žarek. Zato je bilo rečeno: Qui se existimat stare, videat ne cadat (1 Kor 10, 12). V peklju bodo deviške duše, ki jih je pogubil napuh, ne bo pa najti v njem niti ene ponižne duše.

3. Ponižnost nam je končno potrebna, da bo naš apostolat uspešen in blagoslovljen.

Dejstvo je, da Bog blagoslavlja le napore tistih, ki so ponižni. To je lahko razumljivo, kajti človek je božje orodje le toliko časa, dokler je v njem ponižnost. Če pa se v njem naseli napuh, se Bog umakne. Tak človek že ni zmožen kaj nadnaravnega izpeljati. Hitro pride do malodušnosti (ta vedno sledi napuhu) in kaj kmalu je splošen polom tu.

Kako lepo je povedal p. Chevrier: „Bolj ko sebe potiskamo v ozadje, več prilike damo Bogu, da deluje.“

Poleg tega pa: duše se izogibajo nadutih duhovnikov. Vtis imajo, da taki duhovniki ne zastopajo Boga, temveč le sebe. So gospodje, katerih duhovno vodstvo izzveni v besedah: „Izven mene ni zveličanja.“ Tak nastop nujno odbija, pa tudi dušam vliva strah. Duše ne bi rade videle, da bi z njimi postopali kot z osvojenjo deželo.

Nasprotno pa so ponižni duhovniki za ljudi vedno privlačni, čeprav ne veljajo za učene in jih ne krasijo akademski naslovi. In bolj ko se ponižen duhovnik prizadeva, da ne bi vzbujal pozornosti in privlačil nase, bolj bodo šli ljudje za njim. Primer arškega župnika bo ostal za vse čase zgovoren dokaz, kako hitro ljudje odkrijejo, kateri duhovnik v resnici išče Boga in božjo čast.

Če je duhovnik resnično ponižen, je tudi prepričan, da on ni edini, ki vse najbolje naredi. Zato ne ovira pametnih vzpodbud, pusti svojim sodelavcem avtonomijo in se ne boji podjetnosti laičnih apostolov.

Gorje pa fari, kjer je duhovnik avtokrat, kjer je vse zgrajeno na nezaupanju, kjer je vse samo on in nihče drugi. Tak duhovnik toži, da nima sodelavcev, pa ne pomisli, da je prvi pogoj sodelovanja, da zaupa in pusti neko mero samostojnosti in odgovornosti.

Nekaj zaključkov glede ponižnosti

Iz vsega povedanega sledi, da je ponižnost krepost, za katero se moramo resno prizadevati iz treh nagibov: zaradi Kristusa, kateremu moramo postati po-

dobni v čim večji stopnji; zaradi sebe, ki bomo močni le toliko, kolikor bomo ponižni; in zaradi duš, ki uspevajo le v ozračju ponižnosti.

Mnogo moramo premišljevati Jezusovo izničenje: v jaslicah, na križu, v sv. Evharistiji. To je ključ k resnični modrosti, to je skrivnost rodovitnega duhovnega življenja.

Brez prave ponižnosti duhovnik vara sam sebe. Seveda pa mora biti ponižnost res prava: ne takšna, kot jo je imel zanikrni služabnik, ki je talent zakopal, mesto da bi ga pomnožil. Ponižnost, ki se izogiba borbe, ki beži pred težavami, ki ima trah pred delavnostjo, ni ponižnost, temveč komodnost in strahopetnost.

Delo, h kateremu nas je Bog poklical, je ogromno, je nekaj nezaslišanega. Svet moramo reševati, in to svet 20. stoletja, ki je v naglem pohodu, da postane znova poganski. Sol zemlje naj bomo: zaustaviti bi morali pokvarjenost in jo odpraviti iz src ljudi. Kvas sredi testa naj bomo: družbo bi morali preroditi, prekasiti za Boga. Luč sveta naj bomo: zato se ne smemo skrivati, temveč oznanjati Kristusa z božjo resnico. Ponosno mesto na gori naj bi bili, ki vse vabi s svojim zgledom in neomadeževanim življenjem.

Ni razloga, da nas te zahteve delajo samozavestne. Kajti to, kar Kristus od nas pričakuje, presega naše moči. Memento, quia pulvis es! (Gen 3, 19).

Bodimo ponižni, zares ponižni! Nekoristni hlapci smo. Če bomo sebe iskali, se bomo tudi našli, to se pravi, odkrili bomo, da smo pravi nič.

Kristus pa ravno hoče, da bi po naši revščini delal v dušah velike reči. Toda nujno potrebuje za to delo src, ki so prosta vsake samoljubnosti, vsake želje po razkazovanju in uveljavljanju. Samo božja milost je rodovitna, ta pa zavisi od naše ponižnosti. Prav v tem je naša velika odgovornost: toliko in toliko duš, znanih in neznanih, je po božjih načrtih vezanih na našo eksistenco, a Kristusa bodo našle le, če nas bo prevečalo spoznanje: „Sine me nihil potestis facere.“

Kristus želi, da bi mi svoj jaz popolnoma potopili v njegovega. Naš jaz je grd, poln nizkih nagnjenj, Kristusov je poln ljubezni in popolnega dajanja dušam.

Kadar torej molimo, ne molimo v svojem imenu. Povabimo Kristusa, da moli On z nami, da On za nas dela, da On za nas misli, On mesto nas odloča. Le kdo naj da blagoslov našim besedam, če ne On? Le kdo more naše korake prav voditi, razen Njega? Ni važno, kaj mi storimo, temveč kar nam On pokaže, da storimo; ne, kar mi rečemo, temveč kar nam On navdahne, da izrečemo. Postaviti se moramo popolnoma v Kristusov miselni krog, živeti v njegovj navzočnosti, biti prepričani o njegovi vsemogočnosti in svoji ničnosti, pa bomo postali uspešni zaradi Njega, ki nam daje moč.

Ne, ni res, da ponižnost duhovnika ovira v poletu. Nasprotno je res! Ponižnemu duhovniku se razširijo obzorja božjega kraljestva; gleda na svet z božjimi očmi, ga ljubi z božjim srcem, ga obdeluje z božjo močjo, se razgovarja z njim z božjo modrostjo, ga posvečuje z božjo svetostjo.

Malo si izprašajmo vest!

O, da bi jo imeli, to čudovito krepost, v zvrhani meri! Hočete vedeti, ali jo imamo in koliko je imamo? Potem se vprašajmo:

1. Ali gledamo v predstojnikih vedno božje predstavnike? Ali govorimo o

njih vedno spoštljivo? Ali nam je zoprno soditi papeža, škofa in sobrate, ki so obloženi s kakim odgovornim mestom v družbi?

2. Kako sprejemamo udarce, neuspehe, zaničevanja in nasprotovanja? Božja taktika je taka, da dopušča zunanje neuspehe z namenom, da pripravi notranjo zmago v duši. Dostikrat samo eno ponižanje, ki smo ga vdano prenesli, duši več koristi prinese kot eno leto bičanja in zunanje pokore. Duhovnik, ki se zna zahvaliti Bogu za ponižanje, je doumel božji način reševanja duš, tak bo res postal „piscator animarum“.

3. In naš odnos do sobratov? To je znamenje, ki nikdar ne odpove: če duhovnik svojih sobratov nikdar ne sodi, če je stalno vesel njihovih uspehov. žalosten radi njihovih nesreč in padcev, vedno pripravljen izreči besedo obrambe v njihovo korist, tak duhovnik je nedvomno ponižen, pristno ponižen. Duhovnik, ki se med reveži bolje počuti kot med bogataši, ki ljubi otroške duše, ki ima za vsakogar prijazno besedo, je iskreno ponižen.

S tem smo si pa tudi že povedali, ali smo ponižni mi, ki te misli prebiramo.

Zato pa: če je res, da nam je Bog storil velike reči (Lk 1, 49), je tudi res, da nam je to storil On, ne pa mi; zato je napuh najbolj neumna, najmanj utemeljena in najbolj odvratna stvar v našem značaju.

Ali smo iskreno prepričani, da brez božje pomoči nič nismo in ničesar trajnega ne moremo storiti? Da bo tudi večja naša odgovornost ob uri smrti, več ko smo prejeli? Da mora biti ljubezen do Boga vodilni motiv našega ravnanja, ne pa želja, da sebe uveljavimo? Ali pogosto uporabljamo besedo „jaz“? Kaj jaz mislim, jaz rečem, jaz delam, se jaz žrtvujem, jaz upam?

In moje vedenje? Ali izraža morda občutek, da sem sam s seboj zelo zadovoljen? Ali znam biti toliko ponižen, da se zavedam svojih slabih nagnjenj in se ne smatram moralno močnejšega, kot sem?

Če mi kdo ugovarja, ali znam mirno prenesti različnost mnenja? In če me kdo na napako opozori, kako reagiram? Bolj ko dokazujem, da je nimam, bolj je očitno, da jo imam in da je ponižnost pri meni na kaj slabih nogah.

Ali sem toliko naiven, da razne pohvale in komplimente resno vzamem ali jih celo sam izzovem? In če uspehov ni, ali nisem kaj hitro pripravljen, odgovoriti se mestu in položaju?

Še bi se dalo mnogo brskati po naši notranjosti. Pa naj ta kratki prikaz naših šibkih točk potrdi, kar smo že prej dejali: Nihil sumus.

Zato pa: vzemimo si kot svoje besede sv. Janeza Krstnika: Illum oportet crescere, me autem minui (Joh 3, 30). Ne bojmo se, da bi zaradi tega kaj trpela uspešnost našega duhovniškega poslanstva. Saj je Kristus tisti, ki po nas rešuje. In on rešuje najbolj uspešno takrat, kadar se duhovnik počuti le kot nepomemben članek v veliki verigi Kristusovih služabnikov, kadar duhovnik nima druge želje kot željo sv. apostola Pavla: „Dum omni modo Christus annuntietur“ (Phil 1, 18).

Naj bo tudi naša prošnja, kar je vsak dan ponavljal p. Lintelo: „Gospod, daj mi milost, da bom storil v življenju čimveč dobrega, pa ostal pri tem čimbolj skrit; če pa se že moram svetu pokazati, naj bo to le toliko, kolikor to pospešuje dobro, ki ga bom izvršil.“

Zavetnik dušnih pastirjev

Alozij Košmerlj, Argentina

Ves katoliški svet obhaja stoletnico smrti svetega Janeza M. Vianneya, župnika v Ars u na Francoskem, ki je tam blažene smrti v Gospodu zaspal dne 4. avgusta 1859. Sveti oče Janez XXIII. je ob tej priliki naslovil na duhovnike katoliške Cerkve posebno spominsko okrožnico, vzpodbujajoč jih, naj v svojem delu za božjo čast in zveličanje duš zvesto sledijo zgledu svojega svetega vzornika in priprošnjika. Ponižni arški župnik je znova postavljen visoko na svetilnik — v vzpodbudo krščanskemu ljudstvu in prav posebno duhovnikom, pastirjem duš.

Zanimivo je, kar nam življenjepisec svetega župnika pripovedujejo o njegovih dušnopastirskih metodah, po katerih se je ravnal na prižnici in v spovednici. Vidi se, kako je bil otrok svojega časa in dolgo sledil janzenističnim smernicam svojih bogoslovnih profesorjev in učbenikov, ali vedno v svetniški gorečnosti, z najboljšimi in najčistejšimi nameni, kar mu je končno pomagalo, da je v vsej lepoti spoznal najglobljo skrivnost dušnega pastirstva, ki je ljubezen. Lepo nam ta njegov prehod od janzenistovske strogosti do vseodrešujoče usmiljene ljubezni opiše njegov najboljši življenjepisec msgr. Frančišek Trochu v svoji knjigi: Duhovni lik arškega župnika, ali v španskem prevodu: El espíritu del cura de Ars.

I.

Nam vsem poznana podoba arškega župnika z njegovimi velikimi, živimi očmi, z njegovim, od silnih trudov izčrpanim, a z ljubeznivim, krotkim smehljajem ožarjenim obrazom, nam ga predstavi kot posebljeno milino in dobroto, kar je po svojem srcu tudi vedno bil, in je to njegovo srčno dobroto Bog po njegovi smrti tako poveljal, da je njegovo srce ostalo nestrohnjeno.

Kljub tej svoji blagi značajni usmerjenosti je veljal sveti župnik, vsaj prva leta v Ars u, za zelo strogega dušnega pastirja, tako kot župnik kakor kot spovednik. V silni borbi s strastmi, ki so se bile razpasle med arškimi verniki, je mislil, da mora silo storiti svojemu blagemu srcu, da bi tako mogel uresničiti težko delo spreobrnjenja svoje župnije.

V dno duše prevzet od svetosti in odgovornosti svojega duhovniškega poklica, z gorečnostjo, ki se ni ustrašila nobenih trudov ne žrtev ne nevarnosti, je sveti Janez prvih deset let svojega župnikovanja v Ars u v vsem sledil strogemu zgledu svojega patrona, svetega Janeza Krstnika. V nekem svojih govorov o velikem spokorniku in pridigarju v puščavi, je sam sebe naslikal, ko je vernikom takole govoril: „Sveti Janez Krstnik je pridigal s tako silo, s tako gorečo vnemo, da je bil ves svet osupnjen. Zdelo se je, da je sam prerok Elija na svojem ognjenem vozu prišel nazaj na svet, da bi spreobrn timer grešnike. Nič ga ni moglo zadržati. Kjer vidi greh in hudobijo, se z nezaslišano gorečnostjo požene v boj proti njima. Grešnikom očita njih sramotno življenje in jim grozi z božjo jezo. Gadja zalega! jim kliče. Sekira je že nastavljena na korenino drevesa. Storit e vreden sad pokore! Vidi, da je božja čast žaljena, in to mu zadostuje, da ga ne zadržijo ne prošnje ne grožnje; nič ga ne more ostrasiti; prepričanje, da je samo zato na svetu, da brani božje pravice, in kjerkoli se mu za to ponudi priložnost, jo izrabi...“

„Oh,“ vzdihne ob koncu sveti Janez Vianney, „Bog daj, da bi bili vsi duhovniki naših dni tako razporeženi, da bi ne obljube ne grožnje nikdar ne mogle biti zanje nagib, ki bi jih pripravil do izdaje nad vestjo!“

S takim duhom apostolske vneme in neustrašenosti je sveti arški župnik delal za spreobrnjenje svoje črede. Pri izpeljavi te naloge so ga čakale velike težave in bridkosti, ali ni se jih ustrašil. V svoji pridigi o jezi je razvil naslednje misli: „Ako duhovnik molči, ko vidi, da je Bog žaljen in se duše pogubljuje, gorje mu! Ako noče biti pogubljen, je potrebno, da tedaj, ko vidi v svoji čredi kak nered, premaga vsak človeški ozir in tudi strah, da ga bodo verniki začeli zaničevati in sovražiti; niti to ga ne sme zadržati, da z vso vnemo pove resnico, ako bi bil gotov, da ga bodo, ko bo stopil raz prižnico, odpeljali v smrt. Dušni pastir, ki je odločen izpolniti svojo nalogo, ne sme izpustiti iz rok meča, s katerim brani nedolžne in preganja grešnike, dokler se ne vrnejo k Bogu. In s tem preganjanjem grešnikov ne sme prenehati do svoje smrti. Ako drugače ravna, je slab duhovnik, ki duše, namesto da bi jih vodil, pogublja.“

Tako je z vso iskrenostjo govoril mladi arški župnik in tem načelom je z vso odločnostjo sledil.

Vrgel se je takoj spočetka v silno borbo proti plesu, proti gostilnam, proti preklinjanju, proti onečaščenju Gospodovih dni in proti vsem drugim razvadam, ki so se bile v arški župniji ukoreninile. Ni poznal premirja in ni se dal premagati čustvom srca, ki so mu v nekaterih primerih narekovala večje usmiljenje in potrpljenje. Dokler mu spovedenci niso zadržno obljubili, da se bodo poboljšali in sledili njegovim navodilom, niso dobili odveze. Gostilničarji so mu morali obljubiti, da bodo svoje gostilne imeli zaprte vse nedelje in zapovedane praznike. Ko je spoznal, da je temu ali onemu od gostilničarjev njegova obrt v resnično dušno škodo, ni odnehal, dokler mu ta ni sveto obljubil, da bo gostilno zaprl in si poiskal drugačen zaslužek. Enako se je godilo plesalcem. Ni jim dal odveze, dokler se plesu niso za vselej odrekli. Stranska kapelica v župni cerkvi je bila posvečena svetemu Janezu Krstniku. V opomin vsem župljanom in zlasti mladini je dal napisati na njen oboj: Njegova glava je bila plačilo za ples! Ni odnehal, dokler ni iz Arsa popolnoma pregnal plesa; tudi iz gradu, kjer je gospodovala dobrotna in tenkočutna gospodična Marija Ana Garnier. Sveti gorečnik jo je kmalu pregovoril, da so v gradu prenehali s plesnimi zabavami in tako dali ljudstvu v vasi dober zgled.

Kakor proti gostilnam in plesu, se je sveti Janez Vianney neizprosno boril tudi proti drugim razvadam. Bil je v resnici kakor Janez Krstnik od Jordana, kakor prerok Elija v svoji neizprosni odločnosti.

To strogost je sveti župnik črpal iz svojih dušnopastirskih učbenikov, ki so bili napisani v strogem janzenistovskem duhu in so jih tedaj v semenišču rabili. Dobri župnik Balley iz Ecully-a, Vianneyev očetovski prijatelj, učitelj in prvi župnijski predstojnik, je skušal svojega gorečega kaplana pripraviti do tega, da bi bil v nekaterih sodbah in ukrepih malo zmernejši in milejši, a ni uspel. Sveti Janez se je držal svojih dušnopastirskih učiteljev in priročnikov v polni strogosti, do črke.

Ko je končno v glavnem spreobrnil svojo faro in se je začelo njegovo življenjsko poslanstvo v spovednici ter so v Ars začele prihajati skupine romarjev po svét, po pomoč, po tolažbo, po odvezo, po blagoslov, je bil tudi s tem prvih petnajst let zelo strog, vendar, razen v izjemnih primerih, nikoli tako, kot z lastnimi župljani.

Grešnikom, ki so hoteli dobiti odvezo od svojih grehov, ni ostala druga pot,

kot radikalno spreobrnenje: pustiti grešno navado, pustiti grešne prilike. Mnogi teh tujcev so ostali v Arsu dalj časa, kot so se bili spočetka namenili. Dokler se niso priborili do zares trdnega sklepa, jih je sveti Janez pustil čakati na odvezo; pa je takim, ki so bili revni, rahločutno sam pomagal pri kritju stroškov, ki jim jih je to čakanje povzročilo. Dokler pa niso bili resnično spreobrnjeni, jih ni odpustil.

Bil je pač svetnik, ki greha ni gledal le po moralnih učbenikih, ampak v luči, ki razsvetljuje svetnike in ne dopušča sence. To razloži njegovo grozo pred zlom in njegov rigorizem v vodstvu duš.

Ali prav v spovednici je sveti župnik vedno bolje in globlje spoznaval, kaj so duše. Kdo je imel več priložnosti kot on gledati v globine človeške bede? Moralni učbeniki, ki je iz njih študiral, niso gledali v grehu drugega, kot velikost razžaljenja neskončnega božjega veličastva; pozabljali pa so le preveč, da neskončno sveti Bog v svojem razmerju do človeške grešnosti svojo pravičnost druži s svojim usmiljenjem. Sveti Janez je vedno bolj uvideval, da ti rigoristični, v janzenistovskem duhu pisani učbeniki, le niso v praktičnem dušnem pastirstvu tako uspešni, kot bi bilo pričakovati. Ozir na človeško bedo in slabost narekujejo drugačne metode. Bog sam mu je pri tej duhovni preusmeritvi prišel na pomoč.

Leta 1840 sta prišla v Ars dva blaga duhovnika, ki naj bi svetemu Janezu pomagala pri njegovem ogromnem delu v spovednici. Bila sta to: p. Tailhades in misijonar Camelet, ki je postal Vianneyev dedič in prvi naslednik. V ljubeznivem razgovoru sta svetemu župniku razlagala, da mora strogost načel včasih malo popustiti, kadar gre za težke stiske duš. Odkrito sta izjavila, da se jima zdi pretirano strogo, ako mora kak spokornik tudi po šestkrat k spovedi, predno prejme odvezo. Branje moralnih del svetega Alfonza Liguorija je pripomoglo k dokončnemu „spreobrnenju“ svetega Vianneya. Od zdaj naprej je bolj zaupal v božjo milost in v resno obljubo spovedencev in je bil v podeljevanju odveze manj strog. Izkušen dušni zdravnik, globok poznavalec dušnih bolezni in ran, je znal za vsakega izbrati primerno zdravlilo. In zadnjih dvajset let je bilo to njegovo čudovito zdravljenje duš navdihovano po silni nežnosti in obzirnosti. Neizmerno vesel je pretakal solze veselja nad ovčicami, ki jih je z božjo pomočjo pripeljal nazaj v Gospodovo stajo.

Podoben duševni preokret kakor v zakramentu svete pokore, je sveti Janez doživel tudi v svoji praksi glede svetega obhajila. V začetku, sledeč navodilom svojih strogih bogoslovnih profesorjev in splošni cerkveni praksi tistega časa, otrok ni puščal k obhajilni mizi pred dvanajstim do trinajstega leta; mnogi od fantov in deklet, ki se niso mogli odločiti, da bi na kakem žeganju v sosednjih farah malo ne poplesali, so ostali brez odveze in brez prvega svetega obhajila tudi do dvajsetega leta. Pod vplivom janzenistovskih nauk je sveti župnik gledal v svetem obhajilu plačilo za preizkušeno krepost, ne pa, kot je pravilno, zdravlilo za človeško slabost.

Ali svetnikovo srce, ki ni gorelo za drugo kot za božjo čast in dušni blagor vernikov, se je tudi v tej zadevi omehčalo. Ko je spoznal, kako čudovite sadove rodi sveto obhajilo v dušah vernikov, je postal goreč apostol zgodnjega in pogostnega svetega obhajila. Pripravil je svoje arške župljane do tega, da so pristopali k svetemu obhajilu pri vsaki svetj maši kar skoraj vsi. Ko ga je obiskal sosednji župnik in je to videl, se je svetemu Janezu ves ganjen vrgel v objem; oba sta v zakristiji, jokajoč od veselja, odmolila Magnificat v zahvalo za tolike milosti.

Tako je sveti župnik Vianney popuščal v svoji dušnopastirski strogosti toliko bolj, kolikor bolj je prodiral v božje skrivnosti, ki so se mu odkrivale. Gledal je v svoji svetniški duši čudovito delovanje božjega usmiljenja. Imel je jasno spoznanje o tem, kako Bog duše grešnikov išče, kako silna je božja ljubezen do izgubljenih ovac. V svojih zadnjih letih je veliko več pridigal o zaupanju kot o strahu. Najljubši predmet za pridigo mu je bila božja ljubezen do ljudi. Še so ohranjeni odmevi njegovih improvizacij, ki so mu privrele iz srca: „O, Gospod moj, zakaj si me postavil v ta svet?“ — „Zato, da te zveličam.“ — „In zakaj me hočeš zveličati?“ — „Zato, ker te ljubim.“ — „Usmiljenje božje je kakor hudournik; na svojem potu potegne človeška srca za seboj.“

II.

Poglejmo še, kakšno je bilo njegovo razmerje do duhovnih sobratov. Vsi življenjepisci so si v tem edini, da je bil sveti arški župnik dober tovariš in zvest prijatelj. Duhovne sobrate je imel srčno rad. Ko so prihajali k njemu za pomoč ob slovesnostih, jih je vedno ljubeznivo pogostil; četudi sam ni skoraj ničesar užil, jim s tem družbe in veselja ni grenil. Vedno je bil pripravljen iti sobratom na pomoč, kadar so ga povabili za misijon ali duhovno obnovo. Kakor doma, se je ob takih prilikah tudi v sosednjih župnijah vsega žrtvoval na prižnici in v spovednici.

V začetku svojega dušnopastirskega delovanja sicer ni našel pri vseh sosednjih duhovnikih razumevanja in ljubezni, ki je je bilo tako polno njegovo blago srce. S svojim nastopom je vzbujal pri sobratih nezadovoljstvo. Bil je posebej, kakor so pač vedno svetniki; odločen, dosleden, nepopustljiv: sanctus pertinax. Množice spovedencev, ki so se začenjale zgrinjati v Ars, so budile v sobratih zavist. Kaj, da bi takle duševni revček reševal vse mogoče, tudi težke in najtežje primere vesti? Kaj si le domišlja! Sestavili so spomenico na škofa, kjer so razložili svoje pomisleke in prosili za preiskavo. Spomenica je po nekem rahločutnejšem sobratu prišla v roke svetega Janeza Vianneya. Prebral jo je in v svoji nepopisni ponižnosti dodal še svoj podpis, rekoč z ljubeznjivim nasmehom: „Zdaj bo pa prav gotovo dosegla svoj učinek.“ Neki sobrat je šel tako daleč, da mu je pisal surovo pismo. Svetega Janeza je zbolelo, a se je premagal v svoji žalosti in ponižno odpisal: „Vi ste edini, ki me zares do dna poznate.“

Taka ponižnost in srčna dobrota sta končno srca sobratov morali osvojiti. Začeli so prihajati v Ars po nasvete, po tolažbo, k spovedi — k temu nevednežu, ki pa je bil od Boga razsvetljen in navdihnjen in je tudi sam pridno študiral tiste uboge proste ure, ki si jih je mogel odtrgati v svoji vedni zaposlenosti; ki je v mali arški zakristiji skrbno pripravljaval svoje pridige, večinoma spisane, povzete po avtorjih, ki so mu bili po duhu in srcu sorodni; in se je poglobljal tudi v moralne nauke in v rešitev primerov in problemov vesti.

Duhovnikom, ki so prihajali k njemu k spovedi, je v bratski ljubezni, pa s svetniško vnemo stavil pred dušo vzvišenost duhovniškega poklica in dolžnost stremljenja po višji popolnosti in večjih žrtvah. Predlagal jim je spolnjevanje evangelijskih svetov. Ni mogel trpeti, da bi bili v svojem življenju in delu malenkostni in povprečni. V intimnosti spovednice je vzdihoval že ob obtožbi majhnih prestopkov. Videč v svoji svetniški duši nevarnosti, ki sobratu pretijo, je terjal žrtvovanje nekaterih, sicer nedolžnih navad. Sam tako silen spokornik, je svetoval tudi sobratom to ali ono pokoro. Vedel je, da se človeškim očem mnoge stvari

zdijo malenkostne in kakor brez pomena, pa imajo velik pomen v očeh Boga, ki vodi človeška srca in jih pripravlja za večno blaženost.

Njegovi nasveti v spovednici so bili kratki in jedrnat; prihajali so iz srca in so šli do srca. „Treba je, da se v tej stvari poboljšate. Bog to hoče!“ Ponovi te zadnje besede in nato dá odvezo. „Bodite zelo previdni!“ — reče drugemu z naglasom, ki spovedenca gane do solz.

Škof iz Belleya, njegov ordinarij, poklekne k njegovim nogam; spove se mu svojih slabosti in ga prosi nasvetov za svojo odgovorno službo. Sveti Janez Vianney se omeji na naslednje besede: „Zelo ljubite svoje duhovnike! Zelo, zelo ljubite Boga!“

III.

Tem spominom na našega svetega vzornika in priprošnjika, ki naj nam svetijo na našo duhovniško pot, dodajam za sklep nekaj misli, ki se nanašajo na naše medsebojno duhovniško razmerje in kakor naravno potekajo iz zgleda svetega Janeza Vianneya.

Naj bi kraljevala vedno tudi v naših srcih velika in iskrena ljubezen: ljubezen do vernikov, katere nam je Gospod zaupal; prav posebno pa še medsebojna ljubezen, ki naj nas veže, krepi in tolaži — duhovnike in sobrate v Gospodu.

Ta ljubezen naj temelji na iskrenem medsebojnem spoštovanju, ki nam bo vedno narekovalo rahločutnost in obzirnost v vseh naših medsebojnih odnosih, na naših sestankih, v naših referatih, navodilih, vzpodbudah itd. in v spovednici.

Ob zgledu svetega Janeza Vianneya mislim na zgled, ki nam ga zdaj v tem pogledu daje drug Janez, to je sedanji sveti oče Janez XXIII. Ko je kot kardinal v Benetkah na škofijski sinodi govoril zbrani duhovščini, se je, predno je začel, sklonil k svojemu tajniku in iskreno dejal: „Vedno čutim neki strah, kadar moram govoriti duhovnim sobratom.“ Ta strah mu je vzbujalo spoštovanje, ki ga je pred svojimi duhovniki imel, čeprav je bil že tedaj eden najstarejših med njimi. V svoji programatični nastopni okrožnici, ki jo je objavil 29. junija tega leta, se obrača na duhovnike svete Cerkve z nekaterimi očetovskimi opomini, pa ponižno pravi: „Naj nam oprostijo, ako jih spominjamo njihovih duhovniških dolžnosti; saj smo uverjeni, da tega ne potrebujejo.“ Za isto oproščenje prosi, ko se obrača na redovnike: „Zaupamo, da naših vzpodbud ne potrebujejo.“ V tem je dokaz resnične ponižnosti in srčne plemenitosti, kar na sedanjem svetem očetu vsi tako zelo občudujejo in kar vse, ki pridejo v njegovo bližino, takoj osvoji.

Vsi vemo, kako nam gredo tudi potrebni in resni opomini k srcu, ako so podani v blagi, obzirni obliki. Kadar pa padajo besede opominov kakor toča, med bliskom in gromom, se jim srce zapre, čeprav so upravičeni in je seveda pri predstojnikih včasih tudi sveta jeza na mestu. Ali v splošnem le velja tudi za nas duhovnike, ki smo občutljivi, morda še bolj kot verno ljudstvo, to, kar je v podobi povedal nad vse blagi in krotki svetj Frančišek Saleški, da se namreč na eno samo kapljo medu ujame več muh kot na cel sod jesiha.

Glede našega medsebojnega spovedovanja, ki je res najlepši dokaz našega bratstva v Kristusu, pa je včasih zvezano z nekaterimi težavami, n. pr. ko star duhovnik poklekne pred mladega sobrata začetnika, bi tu obnovil nekaj spominov na slovenske duhovnike spovednike, ki so nas odvezovali in vodili v bogoslovju in pozneje v duhovniškem življenju. Bili so blagi, svetniški duhovniki, zdaj že pokojni, ki jih bom tu za zgled omenil.

V ljubljanskem bogoslovju so nas spovedovali gospodje lazaristi, jezuiti in frančiškani.

S srčno hvaležnostjo mislim na blagega gospoda lazarista Eržena. Poln srčne dobrote, ki mu je že z obraza odsevala, je bil pri spovedi vedno izredno ljubezniv. Povedal je besedo vzpodbude, tolažbe; če je opomnil, je to storil s toliko dobroto, da skoraj nisi čutil, da je to opomin. Po kratkem, ljubeznivem navodilu je naložil majhno in lahko pokoro. Prav tako dober in blag je bil gospod lazarist Krivec. Predno je odšel za škofa v Skoplje, je prišel včasih tudi gospod misijonar dr. Gnidovec. Sam proti sebi vedno strog, je bil kot spovednik izredno blag.

Od gospodov jezuitov imam v živem in hvaležnem spominu p. Kopatina. Bil je resna, vojaška natura, a poln srčne dobrote. S svojimi nasveti v bogoslovju je bil tako kratek, da smo komaj mogli poklicati tovariše, ki so bili na vrsti. Ker smo bili po prvi svetovni vojni v bogoslovju skoraj sami bivši vojaki, smo mu dali kot spovedniku priimek: brzostrelka. Pa smo ga spoštovali in radi imeli, ker smo vedeli za njegovo temeljito bogoslovno izobrazbo in smo čutili blagost njegovega srca, ko nam je govoril na duhovnih vajah. Pri spovedi je mirno poslušal, potem pa s kratko besedo zaključil. Ko sem mu nekoč razkril neke bojazni, me je pomiril in potolažil. rekoč samo naslednje: „Confide! Esto vir!“ Od drugih, že pokojnih jezuitskih patrov omenjam tu še resnega, umirjenega, blagega p. Tomca. Svojemu značaju primerno je bil z nasveti malo daljši kot p. Kopatin, a tudi ne predolg.

Od očetov frančiškanov sta polna potrpežljivosti in srčne dobrote poslušala tista leta naše spovedi p. Placid in p. Hugolin. Bila sta bogoslovcev, ki so šli skozi vojne viharje in že okusili v življenju marsikaj, kot dobra očeta, ki sta znala ravnati korak na duhovniško pot z velikim razumevanjem in veliko ljubeznijo.

Iz svojega duhovniškega življenja v Ljubljani omenjam tu še gospoda misijonarja Ponikvarja, ki je v lazaristovski hiši na Taboru spovedoval morda največ ljubljanskih duhovnikov. Bolehen, je bil vedno na razpolago; vedno dober in nasmejan, je pritekel na klic zvonca s porte in nas spovedal v prijazni kapelici. Ljubeznjivo nas je poslušal, kadar se mu je zdelo potrebno, na kratko kaj povprašal, ob koncu pa povedal, kakor po formuli, vedno isto: „Naj bo vse obžalovano, karkoli je bilo zagrešenega; bodi dober sklep storjen, greha in bližnje priložnosti se varovati in Bogu zvesto služiti. Za pokoro pa: katero koli molitev v čast presvetemu Srcu Jezusovemu ali Materi božji.“ Večkrat smo se že posmejali ob spominu na tega blagega duhovnika, a vedno nas veže nanj hvaležno čustvo za njegovo vedno veselo pripravljenost, za njegovo srčno dobroto, rahločutno obzirnost in spoštovanje, ki jih je izkazal vedno tudi najskromnejšemu sobratu. Suponiral je pač pri duhovnikih, da je s pripravo in razpoloženjem vse v redu in je po omejenji preprosti vzpodbudi dal sveto odvezo, po katero smo z zaupanjem prišli.

Še en zgled naj omenim, ki nam pokaže, kako pač vsak duhovnik vrši službo spovednika na svoj način, v skladu s svojo vestjo, pa tudi s svojim značajem.

Blagi, svetniški p. Regalat, frančiškan, je bil znan, da se je v svojih navodilih in vzpodbudah pri spovedi duhovnikov rad bolj na široko razgovoril. Zelo učen in pobožen je razvijal pred klečečim penitentom globoke, lepe misli o eni ali drugi duhovniški kreposti, pa ni mislil na to, da sobrata kolena bolijo. Pa pravijo, da je župnik z dežele, Ribničan po rodu, ki se je prišel k dobremu p. Regalatu v Ljubljano spovedat, nekaj časa s potrpljenjem patrova navodila poslušal, ko jih pa le ni hotelo biti konec, se je hudomušno k gospodu patru obrnil in poprosil:

„Gospod pater, prosim, da bi mi brž dali odvezo. Tako me kolena bolijo, da se bojim, da mi bo kesanje pošlo.“ Seveda je odvezo takoj dobil. — Saj ta zgodba verjetno ni drugega kot nedolžna šala, ki je hotela skriti v sebi nauk: V navodilih in naukah pri spovedi sobratov, ki ne prosijo kakšnega posebnega duhovnega vodstva, ne bodi predolg!

Ob spominu na te blage, že pokojne duhovniške spovednike, vsakega s svojim posebnim značajem, ki pa so vsi imeli srce polno spoštovanja in ljubezni do duhovnih sobratov in jim drugega ne moremo želeli kot večno plačilo pri dobrem Bogu, nehotе mislim na to, kako je uboge grešnike odvezoval od njihovih grehov naš najvišji vzor in učenik, Gospod Jezus Kristus. Mrtvoudnemu pravi: „Zaupaj sin, tvoji grehi so ti odpuščeni!“ Magdaleno odpušča z ljubeznivo besedo: „Odpuščeni so ti tvoji grehi. Tvoja vera ti je pomagala. Pojdi v miru!“ Prešustnici, ki jo je rešil kamenjanja, usmiljeno govori: „Ne bom te obsodil. Pojdi in nikar več ne greši!“

Ne da bi hotel kaj reči proti duhovnemu vodstvu, ki je poglavje záse in ga sveta Cerkev tudi duhovnikom priporoča, se mi le zdi umestna misel slovitega angleškega oratorijanca p. Viljema Fabra, ki v svoji knjigi: „Duhovne konference“ piše, da ne smemo pretiravati glede važnosti spovednih nauk in navodil.

Za mlajše gospode, ki jih starejši sobrat alj celo predstojnik prosi za spoved, svetuje francoski pastoralist Lithard v svoji Pastoralni teologiji sledeče: „Ko daš kak nasvet ali potreben opomin, govóri kar v prvi osebi množine.“ Spovedniku in spovedencu bo s tem breme spovedi zelo olajšano.

Ko sem te misli razvijal na sestanku slovenskih duhovnikov, ki smo ga imeli, kot navadno, zadnjo sredo avgusta v Slovenski hiši v Buenos Airesu, sem glede na tretji del svoje razprave navzoče sobrate prosil za oproščenje, ako bi kake misli ne bil prav podal. Isto prosim zdaj vse brate po svetu, ki bodo to mojo skromno razpravo brali. Živo se zavedam in čutim, kako sveta in delikatna je zadeva spovedovanja, tako vernikov kakor še bolj duhovnikov. S svetim očetom papežem bi tudi jaz vsem rad dejal: Vem, da kakih nauk in navodil niste potrební. Da pa sem te spomine in te misli dodal tej spominski razpravi o svetem arškem župniku in njegovih pastoralnih metodah, sem to storil v iskreni želji, da bi se po vsem tem še bolj utrdila med nami bratska ljubezen, medsebojno spoštovanje in zaupanje.

Naj nam sveti Janez Marija Vianney s svojo priprošnjo pri Bogu pomaga, da bomo vsi vedno zvesti, goreči in modri pastirji duš; med seboj pa iskreni, obzirni, dobrohotni, ljubeči se sobratje. Čeprav tako zelo različni po svojih značajih, smo vendar vsi z istim neizbrisnim duhovniškim znamenjem zaznamovani, vsi tudi z istimi duhovniškimi vzori in stremljenji prešinjeni. Uverjeni bodimo, da je večno veljavno, kar poje sveta himna:

Ubi caritas et amor — Deus ibi est!

Vsako številko vam takoj ob izidu vsem pošljemo. Včasih se katera izgubi, zato takoj zahtevajte izgubljen izvod. Poravnajte naročnino!

Cerkev v Jugoslaviji

Po knjigi A. Galter-A. Kindermann, *Rotbuch der verfolgten Kirche*,
prireديل in prevedel Pavel Šapar, Avstrija

Ker je bil odziv med duhovniki majhen, je vlada, ki je hotela za vsako ceno nekaj duhovnikov na svoji strani, začela prirejati sestanke in predavanja; a brez uspeha. Duhovniki so se branili spričo tako odkrite propagande zoper sv. stolico, njene predstavnike in škofe pristopiti k sekretariatu. Tako je prišlo do spremembe v taktiki.

Poleti 1949 je bilo v Ljubljani na splošnem zborovanju vseh članov cmenjenega sekretariata ustanovljeno Društvo sv. Cirila in Metoda za katoliške duhovnike Ljudske republike Slovenije. „Bilten“ je izginil in na njegovo mesto je stopila „Nova pot“ in kmalu za njo „Organizacijski vestnik“, ki je smer „Biltena“ na umerjen način nadaljeval. Za voditelje nove organizacije so bile izbrane iste osebe. „Osservatore Romano“ je 10. novembra 1950 priobčil izjavo: „...ker so jugoslovanski duhovniki Anton Bajt, Jože Lampret in Viktor Merz kljub ponovnim opominom koncilске kongregacije v nepokorščini vztrajali, je kongregacija v sentenci 30. 8. 1950 izjavila, da so omenjeni duhovniki zapadli izobčenju, speciali módo pridržanemu sv. stolici.“ Doslej od tega izobčenja niso bili odvezani.

Cilj nove organizacije je bil kmalu očiten. Jugoslovanski škofje so na svoji konferenci 26. 4. 1950 izrekli svoj „non expedit“.

Medtem ko je ta odlok dal povod za napade komunističnega tiska, je začela vlada duhovnike, ki so ostali člani društva, na vse načine ščititi in jim dovolila celo več olajšav v izvrševanju apostolata.

V nekem pismu iz Ljubljane 1951 se glasi: „Duhovniki, člani društva, imajo privilegije in pravice. V nasprotju z drugimi duhovniki smejo poučevati verouk in hoditi iz kraja v kraj, dobe mašno vino in hostije ter še druge koristi. Gotovo organizacija ni vsega dosegla, kar so komunisti pričakovali. Duhovnikov ni razdvojila in še imajo komunisti možnost, da s to majhno skupino ustanove sekto nove slovenske narodne cerkve, ki so jo vsekakor nameravali.“

Nekaj duhovnikov je vzeło „non expedit“ bolj v širokem smislu in so se kljub odklonilnemu zadržanju predstojnikov pridružili gibanju.

Da bi vlada pospeševala razvoj društva, je izvajala pritisk na duhovnike, ki so bili v ječi. Značilno je, da so iz ječe izpuščeni duhovniki po večini takoj postali goreči propagandisti društva. Na ta način so bili oproščeni duhovniki, ki so bili obsojeni na dolgoletno ječo ali prisilno delo samo zato, ker so obljubili, da bodo pristopili k gibanju. Sedanji sekretar društva (1953) je bil obsojen na 16 let prisilnega dela, a je prišel po štirih letih kot izredno goreč propagandist na svobodo in se zdaj posveča izključno CMD.

Duh, ki vodi gibanje slovenskih „ljudskih duhovnikov“, bi se dal takole opisati: Gibanje hoče biti voljno orodje v rokah komunistov in želi tesno sodelovati s Socialno zvezo delovnega ljudstva Slovenije. Med duhovniki-člani razširja gibanje komunistične gospodarske nazore ter se istočasno prizadeva, da bi pripravilo pot do nekega modus vivendi med Cerkvijo in državo. CMD se je tudi trudilo, da bi osnovalo za duhovnike neke vrste zavarovanje; vlada je rada privolila, da

bi s tem dobila duhovnike še bolj v svoje roke. (Opomba: Vse to je zdaj že izpeljano in hočeš-nočeš predstavlja za duhovnike veliko materialno korist. Treba je na žalost k vsemu temu le reči, da je bilo prej v svobodi socialno zavarovanje duhovnikov več kot pomanjkljivo.)

Slovenski škofje so se nasproti CMD vedno kazali odklonilne, čeprav so pokazali umevanje za tiste duhovnike, ki so spričo gospodarskega zadrgnjenja duhovnikov pristopili kot člani.

Mnogi duhovniki so vstopili v CMD, ker se jim je zagotavljala večja svoboda v dušnem pastirstvu in zaradi gospodarske koristi, ki so si jo obetali s socialnim zavarovanjem. Če dobrikanja niso vodila do cilja, so pristop dosegli z grožnjo ali silo. Člani CMD in podobnih društev za druge federativne republike uživajo prednosti, da se lahko zavarujejo in imajo nato iste pravice kot delavci in funkcionarji: zdravniško pomoč, invalidno in starostno zavarovanje ter pravico do pokojnine.

Da bi se duhovnikom vest ne vznemirjala, so škofje celo predlagali, naj se pravila CMD sprejmejo pod pogojem, da se v nekaterih točkah popravijo in sv. stolici predlože v odobritev. Na zborovanju CMD v jeseni 1952 so bila pravila na predlog škofov spremenjena, a s pristavkom, da v Rim v odobritev ne smejo biti poslana.

Po pisanju „Nove poti“ so bili voditelji CMD sledečega mnenja: Predlogom škofov smo ugodili s tem, da smo spremenili pravila. Torej nismo proti škofom. CMD je potrjeno in ne potrebuje nadaljnjih potrdil.

Pri sestankih raznih skupin CMD se škofom pošiljajo prošnje, da naj bi za izobčene duhovnike izposlovali odvezo od cerkvene kazni. Značilno je, da so bili enako se glaseči protesti ali zahteve sklenjene na sestankih CMD na različnih krajih, kakor jih je pač vlada v svojih navodilih zahtevala. Zastopniki vlade se pogosto udeležujejo sestankov in imajo na duhovnike nagovore, v katerih žigosajo napake škofov in Cerkve. Kot omenjeno, obstaja v povezavi z OF med CMD in komunisti tesno sodelovanje.

Centralnemu komiteju društva je podrejenih 8 provincialnih komitejev in tem spet 19 okrajnih. Program je za vse komiteje vedno enak. Obravnavajo se n. pr. sledeči naslovi: Duhovnik in državljanske dolžnosti v sedanjem času. — Vzor ljudskega duhovnika v novi družbi. — Kaj je klerikalizem? — Kako delujemo za mir? — O duhovniških dolžnostih skoro ni govora.

„Organizacijski vestnik“ podaja najnovejši program društva. V njem se vidi izrazito politični značaj CMD. Če je govor o duhovniških dolžnostih, se jemlje duhovnik vedno samo kot član CMD ali kot navadni državljani.

Jugoslovanski škofje so v znani spomenici na maršala Tita poudarili, da tovrstna društva nimajo potrebnih pogojev za velike naloge, ki so si jih zastavila. V prvi vrsti, ker dobivajo za svoje delovanje navodila vedno od države. Škofje vidijo v smernicah, ki jih dobiva CMD, veliko nevarnost za cerkveno disciplino; pričakovati je, da se bo začelo postopno upadanje verskega življenja; oddaljuje pa se nameravani cilj, da bi se namreč pripravila tla za modus vivendi med državo in Cerkvijo. Škofje so kot pogoj za odobritev teh društev zahtevali, da se pravila prilagode cerkvenemu zakoniku in da škofje nadzorujejo njihovo delovanje.

Ob prelomu diplomatskih odnošajev med sv. stolico in beograjsko vlado je

priobčil komunistični tisk nekaj člankov duhovnikov CMD, v katerih je bil povsod viden uradni vladni komentar, to je: odslej tretji posredovalec za modus vivendi ni več potreben. Ko je Tito v začetku januarja 1953 sprejel nekatere škofe v avdienco in z njimi obravnaval vprašanje sporazuma, je komunistični tisk znova priobčeval intervjuje z duhovniki in vsebina je bila ista.

Za CMD v Sloveniji je sledilo društvo „Ljudskih duhovnikov“ za Bosno in Hercegovino. Vlada in policija sta se zelo trudili, da bi se podobna društva ustanovila tudi v ljudskih republikah Hrvaške in Črne gore. Sprva se je zbiralo nekaj skupin duhovnikov okrog tako imenovanega „iniciativnega komiteja“, nato pa je prišlo do ustanovitve društva tudi v teh republikah. (Na Hrvaškem dne 12. 11. 1953.)

CMD in podobna udruženja so nevarna, ker pospešujejo razkol med duhovniki. To so katoliške psevdoorganizacije, ki jih vodijo komunisti, da bi vernike in duhovnike zavajali. Verniki dobro vidijo njihove cilje in zato duhovnikov, ki v teh društvih delujejo, ne cenijo.

Brez pritiska, groženj in dobrikanj od policije bi gotovo ne bilo toliko duhovnikov pri tem gibanju. V notji papeškega tajništva 15. 11. 1952 se k temu pripominja: „Problem društev tako imenovanih „ljudskih duhovnikov“ je treba presojati v okviru danega verskega položaja. Znano je, da stoji na začetku teh društev državna oblast. Mnogi duhovniki so bili in so še prisiljeni vstopiti, bodisi da so oplašeni ali po grožnjah primorani, ali da se jim obljublja svobodnejše delovanje v dušnem pastirstvu ali gospodarske koristi, če postanejo člani.“

Duhovniki, ki ne vstopijo v društva, so že samo zaradi tega izpostavljeni velikim oviram v izvrševanju dušnega pastirstva. Nekateri od škofa podeljene župnije niso mogli prevzeti ali na njej ostati.

V omenjenih društvih imajo — po navodilih od zunaj — poseben vpliv duhovniki, ki ponajveč v svoji pravovernosti ali cerkveni disciplini niso neoporečni in so zaradi tega prejeli tudi cerkvene kazni.

Policija se udeležuje sestankov, pri katerih so pogosto navzoči tudi politični zastopniki. Pri sestankih pridejo na vrsto govori, v katerih se odkrito in javno graja ravnanje škofov in Cerkve. Društva so bila in so še tesno povezana po sodelovanju z „ljudsko fronto“ in po njej s komunistično partijo, na čije mesto je zdaj stopila „Unija komunistične Jugoslavije“.

Prekinitev diplomatskih odnošajev

22. 10. 1945 je sv. stolica v skrbi zaradi trpkega preokreta dogodkov v Jugoslaviji in v prizadevanju, da bi prišlo do pomirjenja, imenovala mons. Jožefa Patricka Hurleya za apostolskega nuncija v Beogradu. Jugoslovanska vlada se tej gesti ni odzvala in njeno poslaništvo pri Vatikanu je bilo še nadalje po-
verjeno navadnemu poslaniškemu tajniku. Ker je bila vlada sovražna, nunciatura svoje misije ni mogla uspešno vršiti.

Namišljeni razlog za prekinitev diplomatskih odnošajev je našla vlada konec 1952 pri sporu glede cerkvenih društev. Pridržke škofov zoper društva, ki jih vlada podpira, so pripisovali vmešavanju sv. stolice. (Prim. Okrožnico jugoslovanskega episkopata duhovnikom 25. 9. 1952. Besedilo se nahaja v knjigi „Une Eglise du silence“, str. 160—61.) Sv. stolica se je — tako se glasi v noti, ki jo

je izročila jugoslovanska vlada 1. 11. nunciaturo v Beogradu in ki je namenjena papeškemu tajništvu — protipostavno vmešala v notranje zadeve Federativne ljudske republike.

Državno tajništvo je odgovorilo v posebni noti 15. 12., v kateri so bila naštetna nasilstva zadnjega časa zoper katoliško Cerkev. Dokument je bil dostavljen jugoslovanskemu zunanjemu ministrstvu, ki je potem, ko je besedilo objavil „Osservatore Romano“ — trdilo, da ga ni prejelo. Pismo, ki ga je ministrstvu dostavil odpravnik poslov pri nunciaturo, je bilo res nekaj ur pozneje vrnjeno zaprto in zapečateno, torej očitno ne odprto.

Medtem je bil enostranski sklep o prekinitvi diplomatskih odnošajev — poleg že navedenih namišljenih vmešavanj še pojasnjen in utemeljen z napovedanim imenovanjem mons. Alojzija Stepinca za kardinala. To odlikovanje je predstavljalo — kakor se je Tito izrazil — izzivanje.

29. 11. 1952 je bilo objavljeno, da se med kardinali, ki jih bo Pij XII. 12. 1. 1953 kreiral, nahaja tudi zagrebški nadškof. Beograjska vlada in tisk sta to imenovanje označila za nezaslišano izzivanje in otvorila ogorčeno gonjo zoper papeža in katoliško Cerkev.

17. 12. 1952 se je odpravnik poslov sv. stolice v Jugoslaviji, mons. Silvio Oddi smatral prisiljenega, da zapre apostolsko nunciato in je 27. 12. odpotoval v Rim. S tem so bili diplomatski odnošaji med Beogradom in sv. stolico prekinjeni.

Potovanje odpravnika poslov je komentiral „Osservatore Romano“ 2/3. 1. 1953: „Če bi bila apostolska stolica država, kot so druge države, bi bila imela že davno upravičen razlog, da odpokliče svojega zastopnika iz Beograda. Ker je njeno prizadevanje usmerjeno vedno le v blagor in skrb za duše, je pokazala neskončno potrpežljivost, da bi ob vzdrževanju diplomatskih odnošajev omogočila modus vivendi, brž ko bi kako dejanje, v katerem bi se videla dobra volja ali uvidevnost, pripravila za to prepotrebne pogoje. To vez je zdaj vlada pretrgala, in nam ne preostane drugega kakor, da to z veliko žalostjo vzamemo na znanje, potem ko smo zlohoten in povsem nepotreben sklep vlade podčrtali.“

Maršal Tito je v nagovorih in razgovorih neprestano poudarjal, da Jugoslavija tako dolgo ne bo vzela v pretres vprašanja diplomatskih odnošajev s sv. stolico, dokler „Vatikan ne bo nehal vmešavati se v notranje zadeve Jugoslavije“. (Prim. n. pr. razgovor z dopisnikom „Associated Press“ v Beogradu 10. 8. 1953.)

Zakon o verskih skupnostih

Po prekinitvi diplomatskih odnošajev so pričeli jugoslovanski časopisi popolnoma enoglasno pisati, da se je odslej, ko je vsako zunanje vmešavanje izključeno, razmerje med državo in Cerkvijo nedvomno zboljšalo.

Konec meseca februarja 1953 so bili nekateri škofje pod vodstvom mons. Jožefa Ujčiča, beograjskega nadškofa, klicani k maršalu Titu, da bi vzpostavili nekak dogovor ali modus vivendi med Ljudsko republiko in katoliško Cerkvijo. V tem položaju je naslovil namestnik državnega tajnika za izredne cerkvene zadeve na mons. Ujčiča pismo, v katerem ga opominja, da je vsaka pogodba med državo in Cerkvijo izven legitimne pristojnosti ordinarijev in da ima za to v smislu določil cerkvene zakonodaje samo sv. stolica pravico. Pismo je bilo oddano po navadni pošti in na ta način so zanj izvedele tudi jugoslovanske oblasti.

22. 5. 1953 je jugoslovanski parlament odobril zakon o verskih skupnostih, ki je postal novo orodje v rokah vlade za nadaljnje oviranje verskega delovanja. Pri debati je notranji minister Aleksander Ranković z izredno silovitostjo napadel najnovejše „protipostavno“ vmešavanje sv. stolice v notranje zadeve republike. V dokaz je navajal pismo, ki ga je namestnik državnega tajnika mons. Dominikus Tardini poslal nadškofu Ujčiču.

Pismo pripominja na nekaterih mestih, da bi bila sv. stolica voljna in pripravljena pričeti pogajanja z jugoslovansko republiko, če bi bila ta pripravljena priznati bistvene pravice Cerkve. „Borba“ je 23. 1. objavila prepis pisma, pri čemer so bili zgornji odstavki izpuščeni. „Osservatore Romano“ je 31. 5. objavil poleg izvirnika prepis, ki ga je prinesla „Borba“. Iz tega je razvidno, da komunisti očitno nočejo informirati javno mnenje o resničnih namenih sv. stolice.

Zakon je bil sprejet. „Osservatore Romano“ je 6. 12. 1953 pisal: „Zakon hoče razlagati ustavne garancije in bi mogel delati na prvi pogled videz širokosrčnosti in se zdeti kot ne preveč oddaljen od juridičnega izrazoslovja meščanskega laicizma. Toda kakšen pomen naj ima — da omenimo samo en primer — kazensko določilo, ki zadeva zlorabo vere (čl. 5), če so za opredelbo takih zlorab pristojni komunisti? In kako naj se ne bi vprašali, če ni prepoved o izživanju ali hujskanju k verski nestrpnosti, sovraštvu in sporom ali prepoved motenja verskih sestankov, verskih in bogoslužnih dejanj le cinična ironija, če ves jugoslovanski tisk ni drugega kot en sam sovražni krik zoper katolicizem, Cerkev in sv. stolico: če so škofje na vizitacijskih potovanjih celo v cerkvi sami in pri bogoslužnih opravilih napadeni?

Če se v čl. 7 trdi, da državljani zaradi verskega prepričanja v svojih pravicah niso prikrajšani, je treba pripomniti, da so nameščenci in uradniki razrešeni svojih dolžnosti, če so n. pr. njihovi sinovi v semenišču, in da so učenci odslovljeni, če na božični praznik niso prišli v šolo. V čl. 4 stoji, da smejo verske skupnosti neovirano ustanavljati posebne cerkvene šole za izžoljanje duhovnikov. Mi pa vemo, v kakšnem položaju se semenišča nahajajo.

Čl. 3 določa, da smejo verske skupnosti izdajati in razširjati verski tisk. Tudi to je bridka ironija, če primerjamo zakon z dejstvi. Danes sta v Jugoslaviji samo dva katoliška mesečnika: „Vjestnik“ v Djakovem in „Družina“ v Novi Gorici. „Blagovest“ v Beogradu je bila medtem prepovedana. (Opomba: „Blagovest“ spet izhaja in sme morda še najbolj svobodno pisati.)

Vse to sili k mnenju, da je bil zakon o verskih skupnostih napravljen bolj zaradi zunanje propagande kot za ureditev cerkvenega življenja.

Le eno določilo hoče vlada izvajati, vse drugo pa kršiti in na svoj način interpretirati, namreč ono v čl. 9, ki se glasi: duhovniki posameznih veroizpovedi imajo pravico ustanavljati lastna duhovniška društva.

Ta „pravica“, ki vsaj pri katoličanih in disidentih meri na to, da bi se duhovniki postavili zoper škofa, stoji na začetku protipostavnih nasilnosti, ki so bile izvršene v Jugoslaviji; in te ne nasprotujejo samo pravičnosti, ampak tudi civilizaciji.

Ta razpoznavna značka je vsem „ljudskim demokracijam“ skupna. Vlade, ki jih vodijo komunisti, hočejo Cerkev prisiliti, da bi se odpovedala svojim notranjim zakonom in da bi se prilagodila državni cerkveni zakonodaji, ki temelji v materialistični in protiverski miselnosti.“

Verniki: Vzgoja mladine je še nadalje nedotakljiv monopol komunistične partije. Cerkveni prazniki so z obveznim delom v uradih, šolah in tovarnah pod kaznijo sabotirani. Zunaj cerkve so verske prireditve prepovedane. Vera je pregnana iz javnega življenja in brezboštvo je za vladne uradnike, vojake in vse, ki so v kakí zvezi z državo, dolžnost. Dočim je vsako razširjanje vere prepovedano, je protiverska propaganda v javnem življenju — vštevši obrekljive in bogokletne napise celo na cerkvenih stenah in župniščih — dovoljena in pospeševana.

Vsaka dušnopastirska pomoč v bolnišnicah in jetnišnicah je prepovedana.

Komunistični režim v Jugoslaviji, usidran v dialektičnem materializmu, ostane (kljub nekaterim taktičnim pristankom) zvest programu za razkristjanje naroda.

Komunisti so pri vseh svojih nasilnih ukrepih in lažnivi propagandi med verniki dosegli ravno nasprotno, kar so nameravali. Pri katoličanih v Jugoslaviji se opaža velika navezanost na svoje škofo in duhovnike ter dober obisk cerkva in prejem zakramentov. (Opomba: Danes bi si tega ne upal več v tej obliki trditi. Ljudje so se cerkvi odtujili. Posebno mladina.)

Vendar ne moremo tajiti, da se je komunistom posrečilo mnogo mladine ločiti od staršev in Cerkve, čeprav tudi tu niso dosegli tistih uspehov, ki si jih je njihov daljnosežni program obetal. (Prim. članek: „Religion under Tito, impression of visit in July 1950“ v „The Tablet“, 19. 8. 1950.)

Duhovniki: Leta 1940 je bilo v Jugoslaviji približno 6.000 duhovnikov. Pri tem so všteti tudi redovniki. Danes jih je manj kot 4.000. — 400 jih je bilo med vojsko umorjenih, 30 pozneje; 500 jih je v begunstvu, drugi so pomrli v ječah, bili na smrt obsojeni ali pa so na kak nepojasnjen način izginili. Od preostalih jih je najmanj 1.000 okuhalo komunistične ječe in 200 jih je še vedno (1953) v zaporih. — V maju 1953 je izjavil notranji minister Ranković v parlamentu, da jih je 141 zaprtih. „Osservatore Romano“ (24. 5.) je podvomil v verodostojnost teh podatkov.

Škofje so v spomenici 25. 9. 1952 pripomnili: „V osmih letih režima je moral velik del duhovnikov okušati trpljenje in ponižanje v ječah. Med temi je še vedno mostarski škof mons. Peter Čule. Nadškof iz Zagreba, mons. Alojzij Stepinac, čeprav izpuščen iz ječe, je pod stalnim nadzorstvom in ne more izvrševati svoje službe. Ali ni čudno, da so duhovniki, ki sicer v vseh kulturnih državah na svetu nikdar ali skoro nikdar ne pridejo v opreko s kazenskim zakonikom, v naši deželi postali nepoboljšljivi zločinci?“

Duhovniki so še nadalje predmet nadlegovanj, ponižanj in sramotenj ter žrtve duševnih davčnih bremen. Od časa do časa se vprizarjajo procesi zoper duhovnike. Zadnji je bil zoper mons. Antona Pilepića, bivšega semeniškega ravnatelja v Splitu, zoper profesorja Ostojića iz istega semenišča in zoper bogoslovca Moselca in Luetića. Proces se je končal 2. 8. 1956. Oba profesorja sta bila obsojena na pet in pol oziroma štiri in pol leta težke ječe, bogoslovca na dve oziroma na poldrugo leto ječe „zaradi propagande zoper državo in obstoječi socialni red v deželi ter zaradi razširjanja fašističnih idej in zlorabe vere v politične namene.“ („Politika“, 2. 8. 1956.) Sodišče je obenem izdalo ukaz, da se semenišče in obe škofijski gimnaziji zapro.

K tem postopnim zadržljajem katoliške Cerkve v Jugoslaviji spadajo tudi procesi in obsodbe zoper dušne pastirje v Sloveniji v letu 1955 in 1956 zaradi

dozdevnih prekrškov obstoječih zakonov. (Prim. „Osservatore Romano“, 5. 8. 1956, „La Chiesa in Jugoslavia“.)

Redovi in ženske kongregacije so še vedno brez značaja juridične osebnosti.

Škofje: Katoliška hierarhija je bila v svoji organizaciji morda manj prizadeta kot v drugih komunističnih deželah, zato pa so bile prizadete tem bolj osebe.

Kardinal Alojzij Stepinac, zagrebški nadškof, je bil obsojen na 16 let prisilnega dela in po šestih letih izpuščen; je pa še vedno konfiniran v svojem rojstnem kraju Krašić in pod stalnim policijskim nadzorstvom.

Mons. Peter Čule, mostarski škof, je bil obsojen na poldrugo leto prisilnega dela in je bil do 1955 v ječi. V letih, ko je bil v ječi, mu ni bilo dovoljeno, da bi maševal ali molil brevir. Ni znano, kje je sedaj. Mons. Ivan Šimrak, križevski škof, je umrl na posledicah trpljenja v ječi.

Mons. Jožef Carević, bivši škof v Dubrovniku, je umrl v nepojasnjenih okoliščinah. (Vse govori za umor.)

Mons. Jožef Garić, škof iz Banjaluke, je umrl v pregnanstvu.

Sarajevski nadškof, mons. Ivan Šarić, in ljubljanski škof, mons. Gregorij Rožman, sta v pregnanstvu.

Apostolska administratorja v Ljubljani in Mariboru ne smeta prestopiti mej svoje škofije. (To ne drži več.) Isto velja za pomožne in posvetilne škofo v Zagrebu ter za nadškofa v Bariju.

Drugi dostojanstveniki so internirani v svojih rezidencah. Kako dolgo — o tem določajo komunistični oblastniki. V tem položaju so: Mons. Salis Seewis v Zagrebu, mons. Nežić v Pazinu in mons. Garković v Zadru. Tudi sedaj ni redke pojav, da so škofje napadeni in včasih na pastoralnih ali birmanskih potovanjih celo nasilno pretepeni.

Sklepna izjava: Kar vsebuje spomenica škofov na maršala Tita 25. 9. 1952, je še vedno v veljavi: „Vsa ta dejstva dokazujejo, da v Ljudski republiki Jugoslaviji ni nobene svobode vesti in vere in da je katoliška Cerkev silno ogrožena v bistveni svobodi in njenih življenjskih pravicah.“

V avgustu je državni pravdnik zveznih republik prepovedal tiskati in razširjati apostolsko pismo „Dum maerenti animo“ z dne 21. 6. 1956, naslovljeno na škofo in vernike molčeče Cerkve. Papeški dokument vsebuje „številne obrekljive trditve“ o položaju v Jugoslaviji in predstavlja množični poskus zlorabljeni vero v politične namene. Poleg tega pomeni to „nevzdržno vmešavanje v notranje zadeve naše dežele“. Izpadom državnega pravdnika je sledil tisk, predvsem „Borba“, z ostrimi članki zoper sv. stolico kot nespravljivega sovražnika Jugoslavije. „Zadnje papeževino pismo“ — tako je pisala „Borba“ — „je izraz tega sovraštva. Sploh pa se Vatikan ni omejil samo na to, da pokaže sovraštvo do Jugoslavije, ampak hujska naravnost naše ljudstvo, da bi se uprlo zakoniti vladi...“ Ko je „Borba“ ugotovila, da je v Ljudski republiki Jugoslaviji popolna verska svoboda, dostavlja, da Vatikanu ni skrb za versko svobodo, ampak za dejstvo, da... so bili narodi Jugoslavije osvobodeni mysticizma, srednjeveškega konservatizma in podločnosti cerkveni hegemoniji...“ Treba je dostaviti, da pismo „Dum maerenti animo“ ne samo ne vsebuje nobenih posebnih namigov na položaj v Jugoslaviji, ampak da se omejuje le na to, da bi pokazalo, kako sv. oče sočustvuje s skrbmi milijonov svojih otrok v molčeči Cerkvi in da bi priporočil stanovitnost v veri, ki naj jo daje molitev. („Osservatore Romano“ 17/18. 8. 1956.)

Za slovenske begunce in izseljence

Žakelj Filip, Argentina

Zgledni p. dr. Hugo Bren, ki si je v Severni Ameriki nabral tolikokušenj glede dušnopastirskega dela med izseljenci, se je močno razveselil apostolske konstitucije „Exul Familia Nazarethana“ Pija XII., ki ureja dušno pastirstvo med izseljenci. Hvaležen pa mora biti sveti stolici tudi vsak duhovnik, ki mu je vsaj malo mar zveličanje ubogih beguncev in izseljencev.

Tudi sv. oče Janez XXIII. na dušno pastirstvo za izseljence ni pozabil. V svoji prvi okrožnici „Ad Petri Cathedram“ n. pr. takole govori: „Nič manjše skrbi nimamo glede tistih, ki so bili prisiljeni zapustiti svojo domovino zaradi pomanjkanja potrebnega živeža ali zaradi žalostnih (političnih) razmer v njihovem narodu in zaradi verskih neprilic. Koliko in kakšnih neugodnosti in žrtev morajo prenesti zaradi tega, ker so se iz očetnega doma preselili v daljne dežele ter morajo često v močno obljudenih mestih ob zvoku tovarniških siren živeti od dednih navad tako različno življenje in včasih — kar je še huje — nemalo škodljivo in sovražno krščanski kreposti. V takih okoliščinah se pač neredko zgodi, da jih nemalo pride v veliko nevarnost in polagoma zablodijo od zdravih нравnih in verskih izročil svojih prednikov. Temu se pridružuje še to, da so tesne družinske vezi razrahljane, ker so zakonci često ločeni od zakonskih družic in starši od otrok, kar je seveda v škodo trdni družinski sklenjenosti. Zaradi tega z očetovskim srcem spremljamo skrbno in prizadevno delo tistih duhovnikov, ki se iz ljubezni do Jezusa Kristusa in iz pokorščine navodilom in željam apostolskega sedeža kot prostovoljni izgnanci ne strašijo nobenega napora, da skربة za duhovni in socialni blagor teh (naših) sinov in jim po močeh pomagajo; in to je vzrok, da ti povsod čutijo ljubezen Cerkve, toliko bolj pričujočo in uspešno, kolikor bolj potrebujejo njene skrbi in njene pomoči. In prav tako z veliko srčno radostjo pozdravljamo in cenimo hvale vredne trude, ki so jih v tej važni zadevi doprinesli razni narodi; prav tako njihove v novejšem času skupne sklepe in lotitve, da ta gotovo zelo važna (izseljenska) zadeva čimprej doseže zaželen uspeh. Popolnoma zaupamo, da bo vse to ne le pomagalo, da bodo izseljenci imeli odprt širši in lažji dostop (v nove dežele), marveč tudi, da se bo tako srečno obnovilo družinsko sožitje med starši in otroki. Če se bo to prav uredilo, kakor je pač treba, bo zares moglo uspešno ščititi blagor izseljencev, kar namreč zadeva njihovo vero, pošteno življenje in gospodarske zadeve; hkrati bo pa to tudi v korist tistim pokrajinam, ki jih gostoljubno sprejmejo.“ (1)

Včasih so nas doma opozarjali na velike nevarnosti naših izseljencev v tujini. Sedaj pa sami doživljamo, kako hitro se narodnostno, versko in нравno izgubljaajo. Veseli smo tu v Argentini, da slovenski fantje in dekleta krasno izjavljajo: „Gledamo na to, kar smo bili, in upamo v to, kar bi bili radi: v polnosti, hkrati in za vselej božji in slovenski.“ (2) Pa smo še bolj žalostni, ko vidimo, da se je toliko staroslovenskih naseljencev popolnoma izgubilo, in bridko nam je pri srečju, ko smo morali ob desetletnici Slovenske fantovske zveze slišati, da jih je v njej le sedem in dvajset odstotkov organiziranih. Nekaj jih bo morda še v drugih organizacijah, dosti pa jih ne zahaja v nobeno slovensko družbo in morda prihajajo le redko k sv. zakramentom. Gospod misijonar Kopač Janez trdi v

Božji besedi, da v Torontu sedemdeset odstotkov slovenskih fantov in deklet ne hodi v cerkev in k zakramentom. (3) Nekdo je že letošnje leto pisal: „Vsak dan bolj občudujem msgr. Valentina Zupančiča, ki je že čez trideset let tu v Severni Franciji v razmerah, v katerih le deset odstotkov Slovencev prakticira in kjer vsaj pet in dvajset odstotkov ni cerkveno poročenih. Vendar je prav za te ljudi in te razmere duhovnik nujno potreben, da izgubljene vsaj v zadnjih trenutkih spravi z Bogom.“ Dr. Janez Zdešar deluje z vso dobro voljo v Nemčiji med slovenskimi begunci, ki beže iz komunistične Jugoslavije. Sam se izraža, da ne dela v Gospodovem vinogradu, marveč v kamnolomu Gospodovem. O velikih težavah nam radi potožijo tudi drugi slovenski izseljenski misijonarji.

Ob vsem tem se zdi, da bi vsak dober slovenski duhovnik moral glede svojih slovenskih bratov in sester, ki so doma v grozni nevarnosti in se v tujini izgublajo, čutiti vsaj nekaj tistega, kar je čutil apostol Pavel glede svojih rojakov: „Resnico govorim v Kristusu, ne lažem — to mi spričuje moja vest v Svetem Duhu — da sem v veliki žalosti in imam vedno bolečino v svojem srcu. Želel bi namreč, da bi bil sam zavržen, ločen od Kristusa — za svoje brate, ki so moji rojaki po mesu“ (Rimlj 9, 1-3). Nikoli prav glede slovenskih ljudi, ki so v tujini zašli na pot pogubljenja, ne bi smeli pozabiti na Gospodovo priliko o dobrem pastirju: „Kdo izmed vas, ki ima sto ovac in eno izmed njih izgubi, ne pusti devet in devetdesetih v puščavi in ne gre za izgubljeno, dokler je ne najde? In ko jo najde, jo zadene vesel na svoje rame; in ko pride domov, skliče prijatelje in sosede in jim pravi: 'Veselite se z menoj, zakaj našel sem svojo ovco, ki je bila izgubljena.'“ (Lk 15, 4-6).

Vneto delujmo, kamor nas je poslala božja previdnost, a nikar ne zane-marimo skrbi za svoje brate in sestre v tujini, ki so naše krvi! Naj imajo posebno mesto v naših zasebnih molitvah, v duhovnih dnevnicah in pri spominu živih, ko opravljamo najsvetejšo skrivnost! Darujmo po brezmadežnem Srcu Marijinem marsikatero popolnoma skrito žrtev Srcu Dobrega pastirja zanje! Zavzemimo se z vsem srcem za Slovensko izseljensko zvezo in podprimo svoje sobrate, ki se bore v tujini za duše svojih rojakov! Posebno pa priporočajmo Mariji, ki je pri-bežališče grešnikov, Kraljica slovenskega naroda in Srednica vseh milosti, da bi med slovenskimi duhovniki vedno sproti obudila toliko dobrih slovenskih dušnih pastirjev za slovenske begunce in izseljence, kolikor jih je potrebnih za njihov dušni blagor.

O p o m b e :

- 1) Glej Osservatore Romano, leto 99, šte. 151 (3. julija 1959), str. 3/5.
- 2) Mladinska vez, l. 3, šte. 4, september 1959, str. 1.
- 3) Božja beseda, leto 10, šte. 8 (1. avgusta 1959), str. 312.

MOLIMO ZA SLOVENSKE NOVOMAŠNIKE! MESECA NOVEMBRA in DECEMBRA BO ŠEST SLOVENSКИH DIAKONOV PREJELO MAŠNIŠKO POSVEČENJE: TRIJE IZ SLOVENSKEGA SEMENIŠČA, DVA SALEZIJANCA IN ŠE EN FRANČISKAN. PROSIMO GOSPODA ŽETVE, NAJ OBUDI ŠE MNOGO NOVIH DUHOVNIŠKIH POKLICEV MED NAŠIMI FANTI!

JUGOSLAVIJA

Stoletnico prenosa lábotskega škofijskega sedeža iz št. Andraža v Maribor so zlasti v Mariboru slovesno obhajali meseca septembra. Bolehnega beograjskega nadškofa je na teh slovesnostih zastopal dr. Janez Jenko, generalni vikar beograjske nadškofije. O slovesnostih homo skušali dobiti podrobna poročila.

Osemdesetletnico rojstva je na praznik Marije Snežne 1959 dočakal stiški opat dr. Avguštin Kostelec. Doma je iz Bele krajine. Kod dijak je bil alonizijevski gojenec. Pred 60 leti je stopil v pravkar obnovljeni cistercijanski samostan kot prvi Slovenec. Kot redovniški duhovnik je pomagal dostikrat pastirovati po Dolenjskem; kasneje je sam postal stiški župnik, nekaj časa je bil prior, leta 1924 pa je bil izvoljen za stiškega opata, kar je še sedaj; to je tretji opat po obnovitvi opatiije. V teh 35 letih je stiški samostan naredil mnogo dobrega pod njegovim vodstvom. Po veliki krizi se je pred drugo svetovno vojno opatiija začela lepo gospodarsko obnavljati. Leta 1936 so se vršile v Stični velike slovesnosti za 800-letnico samostana. Pred tremi leti pa so obhajali 800 letnico stiške bazilike, ki je posvečena žalostni Materi božji. Baziliko so za 800-letnico lepo obnovili. Pod njegovim vodstvom so se stiški menihji živo zanimali za zdravo liturgično gibanje ter za delo glede cerkvenega zedinjenja. Gospod opat je bil posebno znan po svoji širokosrčnosti in ljubeznivi dobroti. Do slovenskih duhovnikov je bil vedno dober. Med drugo svetovno vojno je mnogim duhovnikom, ki so bili v stiski, na široko odprl samostanska vrata in jim pomagal. Še sedaj so se nekateri onemogli duhovniki zatekli v Stično. Z gospodi cistercijanci, ki jih je toliko moralo iz samostana po svetu, se tudi slovenski duhovniki radujemo tega jubileja; iskreno gospodu opatu želimo, da bi mogel dočakati

popolno obnovo tihega, pa versko in kulturno tako pomembnega samostana.

Tridesetletnico mašniškega posvečenja je praznoval g. Stanko Jeglič, župnik v Predvoru na Gorenjskem in nekdanji profesor v škofovih zavodih v št. Vidu. Malo pred tridesetletnico je bil na sodnji v Kranju krivično obsojen na leto dni zapora. V znak sočutja in vdanosti se je na praznik sv. Petra in Pavla 1959 veliko število vernikov udeležilo slovesnosti v cerkvi, kjer je dekan Karel Gnidovec, slavnostni govornik, navezal svojo pridigo na praznični evangelij. Ljudstvo je s solzami v očeh poslušalo kremenito naobračbo evangeljskih besedi na gorečnost, ki jo je slavljenec neustrašeno kazal pri svojem dušnopastirskem delu v župniji sv. Petra v Predvoru ter povesod, koder je v tridesetih letih kot duhovnik deloval. V ječo je šel 1. oktobra.

G. Janez Črnilec, župnik v Cerkljah na Gorenjskem, je umrl na god sv. Bernarda 1959, pokopali pa so ga na praznik Marijinega brezmadežnega Srca. Zadnjič je maševal na prvo nedeljo meseca avgusta (2. avgusta) ter še spovedoval med deseto in večerno sv. mašo. Ponoči pa ga je zadela kap; lepo so ga prevideli in 4. avgusta spravili v bolnišnico. 19. avgusta so ga iz bolnišnice pripeljali v Cerklje; bilo je prav tisti dan celodnevno češčenje presv. Rešnjega Telesa. Drugi dan je pa umrl. Na praznik Marijinega brezmadežnega Srca ga je ob udeležbi mnogo ljudstva in 40 duhovnikov pokopal ljubljanski stolni prošt dr. Fr. Kimovec. Oblast ni dovolila, da bi šel pogreb skozi vas. Mrtvega župnika so nesli iz župnišča v cerkev in od tam na pokopališče, ki je za cerkvijo. Menda so se komunistični oblastniki še mrtvega župnika bali. K tej vzorni duhovniški osebnosti se bomo še vrnili. Posnemajmo ga in spominjajmo se ga v molitvi!

Pobožnost, plemenitost in pridnost rajnega prelata dr. Franca Ks. Lukmana.

Umrl je 20. junija 1958. Iz Sv. Jurija ob Taboru je dospelo pismo, ki nam tako lepo oriše njegov značaj: „Pokojni prelato je bil res mož na mestu. Mož velike znanosti, pa skromen, ponižen, preprost, vsakemu prijazen. Zelo nam je žal za njim, silno ga pogrešamo, ko ga ni več doma, saj je tako pogosto in z velikim veseljem prišel med nas. Poletne počitnice je vsako leto za kak mesec preživel doma. Pa saj to niso bile zanj počitnice, kajti neutrudno je delal doma. Mnogokrat smo ga prosili, naj vendar počiva, a je odgovarjal, da ima toliko dela — pisanja. Ko je prišel jutraj od sv. maše domov, je takoj razgrnil po mizi svoje papirje in začel pisati. Vsak dan po kosilu je šel malo počivat, potem pa se je zopet lotil dela. V prostem času je šel malo na sprehod. V rokah je imel stalno rožni venec in ga molil“ (Prim. Duhovno življenje, sept. 1959, str. 536). Dr. Stanko Cajnkar je na žalni komemoraciji teološke fakultete v Ljubljani povedal nekaj krasnih misli o značaju prelata Lukmana. Takole n. pr. govori o njegovih ljubeznivosti in dobrohotnosti: „Vprašanj, ki mi jih je dal pri doktoratu, si nisem zapomnil, v spominu pa mi je ostala ljubeznivost in prijazna domačnost, s katero so bila postavljena. Tudi brez pravega znanja si mogel vsaj za silo prav odgovoriti, če je bil v tebi drobce ljubezni do resnice, ki si se ji hotel posvetiti. Kakor da je ljubezen in vnema profesorja nekakšna karizma glosolalije, ki ti daje, da govoriš in razumevaš, kar se ti je dozdevalo tuje in nerazumljivo. Ljubezniva dobrohotnost pa je najbrž uspešnejša spodbuda k delu kakor pa naša zgolj profesorska strogost in vzvišenost. Tega smo poznali in tega smo imeli radi. Bil nam je blizu, ker je bil sam blizu Kristusu.“ — Potem našteva njegovo veliko pisateljsko delo, ki ga je bil izvršil poleg svojih duhovniških in profesorskih dolžnosti. Bil je urednik Voditelja v bogoslovnih vedah (od 1909 do 1916), Bogoslovnega vestnika (od 1923 do 1931) in Slovenskega biografskega leksikona (od 1925 dalje), sodeloval je pri Buchbergerjevem Kirchenleksikonu od IV. do IX. zvezka (prispeval

je 11 člankov; nekateri so daljši); knjig in izvirnih razprav je napisal 5; člankov in razprav, ki so izšle v domačih in tujih revijah je vsaj 39; v Slovenskem biografskem leksikonu je zbral podatke o življenju in delu vsaj 109 oseb, pomembnih za slovensko versko in kulturno zgodovino. Doma je izšlo 8 zvezkov prevodov raznih del cerkvenih očetov; tipkanjih in za tisk pripravljenih rokopisov je zapustil okoli 14; delno pripravljena pa sta dva rokopisa. Njegov Avguštinov Enchiridion je v tujini izdala Slovenska kulturna akcija, Himnodijo bo pa Celovška Mohorjeva družba (najbrž je že v tisku). Dodati je treba, da niso tu omenjeni patristični prevodi, ki so jih pod njegovim vodstvom prevedli drugi, pa je on napisal uvode in opombe. Ob tem je dr. Stanko Cajnkar zopet prav povedal: „Pravzaprav je vse, kar nas na pokojnega profesorja spominja, obenem tudi opomin. Kakšen, tega skoraj niti ni treba povedati. Kraljestvo božje ni igračka za lene, udobnosti predane ljudi, ki se jim zdi breme resnice in ljubezni pretežko in zato ne store tega, kar bi mogli in tudi morali. Svečeništvo ni letovišče za duhovno jetične, ki ne smejo ničesar tvegati. Še bolj kakor življenje samo je militia, bojevanje. Pa ne bojevanje z mlini na veter in blodnimi prividi, temveč zvesta, do konca zvesta služba resnici... Ne vem, kaj naj bolj občudujemo, njegove talente, ali njegovo neizmerno pridnost. Vem le, da občudovanje samo ni važno. Važna je naša lastna življenjska dolžnost, naše krščansko naročilo in upi, ki jih Cerkev v nas stavi. Občudovanje je dejanje pravičnosti, je priznanje in hvaležnost. Posnemanje pa je dejanje osebne zavzetosti. Talentov ne moremo posnemati, pridnost pa je v prosti prodaji in vsakomu dosegljiva. V to smer gre naročilo dr. Lukmana.“ (Pr. Nova pot, 1959, štev. 1—3, str. 51—61).

Stoletnico smrti arškega župnika sv. Janeza Vianneya so na prav prisrčen način obhajali duhovniki kranjske dekanije. Tako imenovano sodalitetno konferenco (sodalitas sacratissimi Cordis Iesu) so obrnili v krasno duhovno obnovo. 4. avgusta 1959, prav na stoletnico

smrti svetega arškega župnika, so se zbrali na Taboru, podružnični cerkvi župnije Podbrezje, kamor hodijo romarji častiti in prositi pomoči žalostno Mater božjo. Najprej so opravili križev pot pri obnovljenih štirinajstih postajah zunaj cerkve. Potem so se zbrali v zakristiji pred podobo sv. Janeza Vianneya, ki so jo prinesli iz Tržiča. Okusno je bila okrašena s cveticami in lučkami. Ob njej je 24 sobratov govoril domači župnik g. Kristijan Cuderman, ki je že romal v Ars. Po duhovni misli so odmolili litanije presv. Srca Jezusovega. Končno so si ogledali v cerkvi nove freske s sodobnimi motivi, delo mladega akademskega slikarja Izidorja Moleta. Od tam so krenili v Podbrezje, kjer so se v bratski skupnosti zbrali v župnišču pri obedu. „Vedno krasno sonce, pozdravljale so nas bližnje planine, valujoča polja in prijazni ljudje. Bog bodi hvaljen!“ S temi občutji so se duhovno okrepili razšli na svoje župnije.

Isti člani sodalitatis ss. Cordis Iesu iz Kranjske dekanije so 17. avgusta 1959 romali na Slomškov grob v Maribor.

Duhovne vaje za duhovnike ljubljanske škofije so bile letos na Sveti gori nad Solkanom. Vršile so se, kolikor nam je doslej znano, v dveh skupinah. Prvi tečaj je vodil p. Edmund Böhm, D.J., iz Zagreba; drugi tečaj pa kar škof Anton Vovk, ap. administrator ljubljanske škofije.

V deželi Petra Pavla Glavarja so še vedno zvesti sv. Cerkvi. To leto so v Komendi obhajali sv. misijon. Vodili so ga trije jezuiti, pomagal pa je tudi bosanski frančiškan, ki se pripravlja na doktorat na ljubljanski bogoslovni fakulteti. Vsaj 85% vseh župljanov se je ob misijonu spravilo z Bogom. Ganljiv je bil prizor, ko so v cerkvi ljudje drug drugemu vse odpustili. — Na praznik sv. Petra in Pavla, ko v Komendi praznujejo god sv. Petra apostola, svojega župniškega zavetnika, pa so Komendčani doživeli zopet lepe trenutke. Škof Anton Vovk je zjutraj v ljubljanski stolnici posvetil več diakonov v mašnike, popoldne pa je prišel birmovat v Zapoge. Bila pa je tako huda nevihta, da je bilo treba dolgo ča-

kati, da so mogli v cerkev. Okoli sedmih zvečer je toliko ponehalo, da so tudi komendski župljani mogli v cerkev. Pričakovali so, da bo ob pol osmih zvečer prišel škof Anton Vovk še k njim, da blagoslovi nov krstni kamen oz. krstno kapelo. Res je prišel in imel ta dan že tretjo cerkveno slovesnost. Blagoslovil je krstno kapelo ter navdušeno pridigal o zakramentu sv. krsta. Ogromna množica vernikov, ki je kljub slabemu vremenu prišla v cerkev, pa je prav tako navdušeno obnovila krstno obljubo.

Štefan Traven se je odpovedal župnji Javorje nad Poljanami; soupravitelj omenjene župnije je postal Miroslav Bonča, župniški upravitelj pri Sv. Lenu nad Škofjo Loko.

Ludovik Zajc, župni upravitelj v Podlipi pri Vrhniki, je šel za župnega upravitelja k Sv. Gregorju nad Sodražico, Stojan Novak pa je od tam došel za župn. upravitelja v Podlipo.

Franc Mozetič je bil doslej župniški upravitelj na Sveti gori pri Litiji, hkrati pa soupravitelj župnije št. Lambert; te druge službe je bil pred kratkim razrešen.

Anton Smerkolj, župnik v Zagorju ob Savi, je dobil poleg Sv. Planine v upravo še župnijo št. Lambert. Zato je dobil še drugega kaplana Antona Bohinca, semeniškega duhovnika.

Dosedanji semeniški duhovniki so nastavljeni: Alojzij Oražem v št. Jerneju, Ciril Oražem v Sv. Križu ob Krki, Jože Mrvar v Dobropoljah, Janez Krivec v Starem trgu pri Ložu.

Premeščeni so kot kaplani: Miroslav Perme iz Sv. Križa ob Krki k Sv. Petru v Ljubljano, Rudolf Tršinar iz št. Jerneja v Leskovec, Alojzij Jaki iz Beča v župniji št. Vid pri Stični v št. Vid pri Stični s sedežem v Velikem Gabru.

Že smo poročali, da je izšel 1. zvezek Slavičevega prevoda sv. pisma. Natisnili so ga 25.000 izvodov. Sedaj nam poročajo, da je več tisoč naročnikov, ki so ga že naprej plačali, ostalo brez njega, ker ga niso smeli več natisniti. Za božič obe-tajo 2. zvezek, pa se bo verjetno v tiskarni zakasnilo.

ARGENTINA

G. dr. Alojzij Tomc, ki je v službi kot kaplan v Los Gatos v nadškofiji San Francisco v Kaliforniji je prišel na kratak obisk k svojemu bratu v Argentino. Pred vrnitvijo se je oglasil tudi v slovenskem seemnišču v Adroguju in povedal mnogo zanimivosti iz Sev. Amerike.

G. Škerbec Jože, kaplan v Remedios de Escalada, je pred kratkim odšel za župnika na novo župnijo lujanske Matere božje. Slovo je pokazalo, da so ga ljudje res radi imeli.

G. Prijatelj Franček, kaplan v Floridi v škofiji San Isidro, se je 21. oktobra 1959 odpeljal proti Rimu, kjer se bo na Gregorijani pripravljval na doktorat.

ZDRUŽENE DRŽAVE

Osemdesetletnica msgr. Johna Omana. Starokrajški duhovniki ga poznamo nekateri iz leta 1935, ko je obiskal Slovenijo in potem peljal s seboj v Ameriko prevz. g. škofa ljubljanskega dr. Gregorija Rožmana. Za njegovo šestdesetletnico je rajni zavodski profesor dr. Franc Trdan uredil posebno spominsko knjigo, ki smo jo z zanimanjem brali ter ga še bolj spoznali. Gospod monsenjor je zapoznel poklic. Novo mašo je zapel 27. decembra 1911 pri sv. Štefanu v Brockwayu, Minnesota. Za srebrno mašo se ga je lepo spomnil rajni p. dr. Hugo Bren, ki ga je v šaljivi obliki krasno označil: „Srebrne maše niso tako redke kot zlate. A njegova bo imela to posebnost, da bo nekoliko zapoznala. Kajti Bog je „kranjskega Janeza“ iz Brockwaya malo okrog vodil, preden mu je pokazal, kam pravzaprav spada. Namesto knjig mu je dal kramp v roke. Šele pozneje, ko drugi knjige že v pokoj pošiljajo, jih je on po božjem navdihu za kramp zamenjal. Je tedaj zapozneli cvet. Pa kakor so zapozneli cvetovi, ker redkejši, lepši od pravočasnih, ki jih je v izobilju tako tudi često zapoznali duhovniški cvetovi. Rt. Rev. Oman je eden takih. On je vzor „combination building“ ameriško-starokrajškega duhovnika. Če-

prav je bil tu rojen in vzgojen, tako dobro razume jezik in dušo starokrajškega elementa, kot bi mu bila zibelka tekla na „Gorenščem“ in bi se bil likal v starokrajških šolah. Pesem domovine mu gre tako iz srca, kot da jo je v mladosti pel po gorenjskih planinah. Zato je ljubljene Amerikancev in starokrajcev. Na vsako stran in vsak trenutek vam lahko „presvīča“. Ne po teatersko, ampak res iz srca. Nj čuda, da so šentlovrenčani tako ponosni nanj, posebno še zdaj, ko je rdeč. Nekajkrat jim je že hotel uiti. Prav kot sveti Janez Vianney svojim dobrim ovčicam, ki so bile nekaj rogati kostruni. Kot Vianney, tako je tudi Rev. Oman v svoji skromnosti mislil, da jim ne more biti več to, kar bi jim moral biti, čeprav niso kostruni. A kakor so Arčani drugače mislili, tako tudi šentlovrenčani. Zastavili so mu pot. Upamo, da je zdaj ozdravljen. Če bi mu pa še kdaj prišle kake muhe, naj ga za zlato kanoniško verižico primejo in priklenejo.“ (Ave Maria Koledar za leto 1937, str. 44-5). Hvala Bogu, da so ga dobro priklenili. Upamo, da bo tam obhajal čez dobri dve leti tudi svojo zlato mašo. Kmalu bo že pet in dvajset let, ko ga je ljubljanski g. škof dr. Gregorij Rožman imenoval za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja. Pred enajstimi leti pa mu je msgr. Oman lepo vrnil, ko je svoje šentlovrensko župnišče ponudil za škofijsko „palačo“ ljubljanskemu škofu. Monsenjor je že več let predsednik Lige katoliških Slovencev v Ameriki. Tudi pri Baragovi zadevi je sodeloval. Pri srcu so mu bili vedno ne le verniki župnije sv. Lovrenca v Clevelandu, marveč vsi Slovenci; posebno hvaležnost so mu dolžni tudi zaničevani slovenski begunci, za katere se je prav z duhovniškim sreem zavzel po drugi svetovni vojni. 22. maja 1959 je slavil osemdesetletnico rojstva. Čestitkam se iskreno pridružujemo tudi vsi slovenski duhovniki.

P. Valerijan Jenko OFM je že skoraj pred letom dni odšel na župnijo sv. Tezije Deteta Jezusa v Johnstownu. Od leta 1952 je bil sourednik mesečnika Ave Maria na ameriških Brezjah v Lemontu.

G. p. Ciril Šircelj, OFM, je hudo zbolel. Priporočamo ga duhovnikom in redovnikom v molitev.

P. Blaž Chemažar OFM je iz župnije sv. Jurija v Chicagu odšel na župnijo sv. Štefana v Chicagu.

P. Marko Hočevnar OFM je iz župnije sv. Štefana v Chicagu šel pastirovat v župnijo sv. Janeza Vianneya v Detroit.

Prezvišeni gospod škof dr. Gregorij

Rožman je letos dvakrat obiskal ameriške Brezje: prvič je bil tam od 10. do 15. januarja 1959; drugič pa se je tam oglasil z g. Julčkom Slapšakom 9. julija 1959, ko sta se vračala s srebrne maše g. Janeza Dolšina.

Duhovne vaje za slovenska dekleta in žene na ameriških Brezjah v Lemontu. Vršile so se dvakrat: od 8. do 10. maja 1959 ter od 22. do 24. maja 1959. Udeleženk prvič 17, drugič pa 33.

Nove knjige

Karel Vladimir Truhlar, Nova zemlja, Buenos Aires 1958, založba SKA.

Nauk sv. Janeza od Križa se skrči na eno samo veliko trditev: Bog je vse. Duša naj se odtrga od krivih videzov stvari, ki so nič, da si jih dobi znova, očiščene in poplemenitene v globinah Boga. Mistični doktor z vrha goré, kjer je že minilo zemsko gledanje stvari in biva le čast in slava božja, opeva lepoto stvarstva v ličnih barvah, ki jih je težko kdo dosegel.

Ali ni to ključ za razumevanje Truhlarjeve pesniške zbirke? Vsebinsko namreč. Vse je le toliko, kolikor je odsev božji. Ista zemlja je, kot je bila včasih. Isto jezero, ista planica, isti ribnik. A vse je obsijano z novo lučjo, ki je je pesnik postal poln. Stvari so res, kot bi bile nove. Tako gre za novo zemljo, kjer ima vse čudovito globino. Človek s pobožnostjo jemlje v roke to knjižico meditacij v svoji obleki in obliki.

Z oblikovalne plati občudujejo nekateri kompozicijski talent, simetrije, drugi zlasti okó za najrazličnejše odtenke barv (Truhlarjeva skala barv je res čudovito bogata. In gre za lepe, vsebinsko polne barve.). Bolj kot vse pa človeka preseaneča, česar še ni nihče omenil, nekako naravno, neopazno prehajanje iz kroga v krog: prepletanje čutnih krogov med seboj, snovnih z nesnovnimi, zemskih z nadzemskimi. Harmonija srebrnine in šumota (Nesebično in pokorno mečeš mlado srebrnino v svoj zeleni šumot.), predmetov in žalosti (široki škrlatnordeči

senčnik na kamniti verandi, ozka elipsa ribnika pred razcvetelimi grmi, krošnje pinij, zlekne nad rahlo vzpetino holma za vilo, moja lepa žalost — vse je bilo... eno samo pestro, čisto sožitje.), lokov ptic in modrine neba (Prvi vzleti ptic... so še zastrti, a v njih žlahtnih lokih je že prihajajoča modrina neba.), leska in pošumevanja (A v njih rahlem lesku že pošumeva valovje stobarvne luči...), snovi, ljubezni in Boga (Kot skoz lahno, poduhovljeno, v tisoč barvah osvetljeno snov hodi skoznje moja ljubezen, ki jo preveva žlahtna polnota Boga.).

Hvaležni smo avtorju za prelepo zbirko.

B. R.

Sv. Avguštin, Knjiga o veri, upanju in ljubezni (Enchiridion), poslovenil prof. dr. Franc Ks. Lukman, izdala Slovenska kulturna akcija, Buenos Aires 1959, str. 124 (1—22 uvod).

Profesor in prelat dr. Fr. Ks. Lukman, naš patolog, je bil med obema vojnama sam odlični prevajatelj spisov cerkvenih očetov, organizator tega prevajanja in urednik lepe zbirke „Cerkvenih očetov zbrana dela“. Vrsto izdaj te zbirke je, žal, prekinila zadnja vojna; njeno nadaljevanje so potem preprečile politične razmere v naši domovini. Iz svoje bogate teološke dejavnosti je imel zadnja leta profesor Lukman pripravljen v to vrsto del spadajoč prevod Avguštinovega Enchiridija; ker ni bilo utemeljenega upanja, da bi delo moglo biti kmalu objavljeno v domovini, je bilo oddano za objavo v inozem-

stvo. Prevajatelj je malo pred objavo umrl. (12. junija 1958).

Enchiridion je temeljito teološko delo iz zrele dobe Avguštínovega teološkega delovanja. Sestavil je ta spis okoli 70 let star. Rimski laik Lavrencij ga je bil namreč naprosil, da bi mu sestavil kratek povzetek celotne krščanske resnice v eni sami priročni knjigi (priročnik — gr. enchiridion). Spisal je to delo, ki mu je dal naslov: *De fide, spe et charitate* (v tradiciji tudi: *Enchiridion ad Laurentium*). Uvod k pričujočemu slovenskemu prevodu prinaša zanimivo kratko razpravo o času nastanka tega spisa v kronologiji Avguštínovih del, o čemer je prof. Lukman že nekaj let prej posebej znanstveno razpravljaval (*Razprave Slovenske akademije znanosti in umetnosti*, Ljubljana 1956); po navedenih razlogih je delo nastalo verjetno konec l. 424 (doslej so ga splošno postavljali nekaj let nazaj, 421—423).

Tako je to Avguštínovo delo kratek in zgoščen povzetek krščanske doktrine, podane v 122 odstavkih (s temi številkami citiram), razdeljeni na 33 poglavij. Lavrenciju Avguštín želi, da bi napredoval v pravi, krščanski modrosti; ta je v češčenju Boga in v življenju za Boga, kar je, določneje in kratko povedano, v veri, upanju in ljubezni do Boga. Kar moramo verovati, je obseženo v apostolski veroizpovedi, in zato ob njej podaja nauk naše vere (9—113); upanje in ljubezen, ki ju tudi postavlja v naslov dela, na koncu le kratko razloži ob Gospodovi molitvi, očenašu, ki vsebuje objekt našega upanja in ljubezni (114—121).

V bogatem pozitivnem nauku se Avguštín ozira tudi na nekatere tedanje temeljne zmote, ki jih zavrača: maniheizem (nauk o zlu in njega izvoru), pelagianizem (nauk o krstu, pokori, milosti, predestinaciji). — Kljub skrbnosti in bežnosti v obravnavi celotnega nauka si Avguštínov živahni duh zastavlja nešteto zanimivih vprašanj, ki jim iz sv. pisma ne vemo določnega odgovora; v nekaterih od teh podaja svoje mnenje; nekaterim od teh mnenj poznejša teologija niti ni sledila ali jih je celo odklonilo tudi cerkveno učiteljstvo. Od takih različnih

osebnih Avguštínovih mnenj, naj so danes še predmet svobodnega razpravljanja ali ne, v tem delu naletimo n. pr. na tale: o relativnem številu zveličanih ljudi misli, da jih bo v nebesih vsaj toliko, če ne več, kot je bilo padlih angelov (29); ne ve, ali je po časti kaka razlika med angelj in ali „so v tej družbi tudi sonce, mesec in zvezde, ki jih imajo mnogi za svetla telesa brez čuta in razuma“ (58); omejuje v nekem pogledu božjo voljo glede zveličanja vseh ljudi (103); ima posebno misel o bivanju duš v času po smrti do vstajenja (109); da morejo začasno biti kdaj omiljene muke pekla (112). — Literarno je delo skrbno sestavljeno in ima tudi več citatov poganskih klasikov. Bogastvo misli pogosto podaja v duhovitih antitezah. — Morda nikjer, pravijo, ni Avguštín tako zgostil svojega nauka in ga podal v tako značilni svoji metodi, ko prav v tem delu; zato velja kot za „učbenik pravega avguštínizma“.

Branje tega prevoda bo zlasti za duhovnika zelo prijetno in koristno. Oseben Avguštínov slog, živahna misel, vsebinska globina in širokost pogleda osvajajo. Ob branju zaživiš veličastne čase naših velikih očetov, ko se je oblikoval v temeljnih teoloških nauk, ki od njega danes živimo. Domač in prijeten prevod, ki smo ga bili vajeni že v prejšnjih Lukmanovih priredbah, bo zlasti v njegovih bivših učencih zbudil hvaležen spomin na rajnega temeljitega in tako plemenitega našega bogoslovnega profesorja v lepih časih naše semeniške mladosti.

Oblika, oprema, skrben tisk, ki odlikujejo izdajo tega prevoda, kažejo razumevajočo pozornost družbe-izdajateljice; manj odličen material, kot pa smo ga bili pri njej prej vajeni, je zaradi današnje druginje razumljiv. Priredba in izdaja pomenita znatno zaslugo na področju slovenske teologije.

F. G.

Vzhodni zbornik „Kraljestvo božje“ (letnik XVIII, Rim 1959) je izšel letos v zelo bogati in obsežni obliki. Ima 162 strani in 26 ilustracij. Izdalo ga je zopet Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Uredila dr. Janez Vodopivec in Stanko Janežič. Opremo je pripravil Rafko Vodeb. Ti-

skala je tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu.

Kratka vsebina zbornika:

Janez Vodopivec v članku „Od Pija XII. do Janeza XXIII.“ pokaže na skrb in delo obeh papežev za krščanski Vzhod. — Sledi pesem Branka Bohinca „Prošnja“, v kateri prosi pesnik: „O, pridi, Duh Resnice, in razbij vse zmote vzhoda in zahoda zemlje...“

Poseben sestavek je posvečen p. Antonu Prešernu DJ — zlatomašniku, ki sta mu tako pri srcu Papeški ruski zavod in Vzhodni institut v Rimu. — Nadalje je posvečenih nekaj strani zlatemu jubileju Molitvene osmine za zedinjenje. Našteje tudi molitvene namene te osmine.

V članku „Stoletnica Lurda“ opisuje Janez Vodopivec Marijanski kongres v Lurdu ob stoletnici Marijinega prikazovanja. — V sonetu „Molitev“ prosi Ljubka Šorli: „O Marija, božja porodnica, ne presliši v težki uri klica vernih za edinost...“

Angel Kosmač opisuje zgodovino Papeškega grškega zavoda v Rimu. — Po Molitvi kardinala Newmana za edinost Cerkve nam Stanko Janežič zanimivo opisuje svoje vtise s potovanja „Križem po Grčiji“.

Ivan Žužek nam v članku „Vzhodno menišstvo“ pove: „Menišstvo je ena izmed najtesnejših vezi, ki nas še vežejo z ločenimi brati. To je steber, na katerega se je treba trdno opreti pri delu za zedinjenje vseh kristjanov“.

Med članki zbornika prevladujejo zgodovinsko informativni. V spisu „Atos ali Sveta gora v Grčiji“ je Angel Kosmač navedel veliko zgodovinskih zanimivosti.

Anton Merkun govori o mohamedanskem vprašanju in pravi, da je „muslimanstvo velika nesreča za katoliško Cerkvijo“. Cvetoe krščansko življenje po pred-

nji Aziji so uničili mohamedanci. Tudi Slovanom so povzročili mnogo gorja.“

Silvin Eiletz DJ je napisal zanimiv pregled o „Sovjetski družinski politiki in njenih posledicah“. Najprej so komunisti družino razbili, kar je imelo katastrofalne posledice za ves družabni ustroj v državi, potem so hoteli z raznimi dekreti napake popravljati, a ko vse ni nič pomagalo, so se morali povrniti k naravnemu zakonu.

Metod Turnšek je priredil članek „Neznani Bog v Moskvi“.

O ruski duši pri pisatelju in pesniku Pasternaku pripoveduje Niko Žužek DJ.

V Rimu živi ruska slikarica Rima Brajlovski. Stanko Janežič je dobil pri njej podatke o ruskem cerkvenem slikarstvu in pripoveduje o tem v zborniku.

Rafko Vodeb razlaga zgodovino cerkve sv. Klemenca v Rimu, kjer je bil pokopan sv. Ciril, apostol Slovanov.

Koroška pesnica Milka Hartmanova priobči svojo pesem „Ciril-Metodovi kre-sovi“.

Ob Lemanskem jezeru v Švici je letno taborišče ruskega zavoda sv. Jurija. Branko Bohinc gradi ob tem jezeru v razmišljanju most med vzhodno in zahodno Cerkvijo. Na koncu članka pravi: „Gre za veliko stvar. In mi Slovenci smo k temu poklicani v prvi vrsti. In če mi postanemo most med Vzhodom in Zahodom, potem nas bo po vsej pravici zgodovina zapisala med dobrotnike človeštva.“

Na koncu zbornika je dodana kronika važnejših dogodkov v letu 1958, ki so v zvezi z vprašanjem cerkvenega zedinjenja.

Hvaležni smo urednikom in sodelavcem za nov zbornik, ki ga bomo radi brali in še drugim priporočali. Saj mora biti slovenskim duhovnikom zadeva cerkvenega zedinjenja še posebno pri srcu.

G. J.

Izdaja: Konzorcij (Gregor Mali). — Uredniški odbor (dr. Ivan Ahčin, Rivadavia 234, Adrogué FNGR, prov. Buenos Aires, Argentina). — Uprava: Stanko Škrbe, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. — Tiska tiskarna Vilko, Castro Barros 917, Buenos Aires, Argentina.

